

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PRÁVNICKÁ

KATEDRA MEZINÁRODNÍHO PRÁVA

DIPLOMOVÁ PRÁCE

PRÁVNÍ ÚPRAVA PODNIKÁNÍ CIZINCŮ NA ÚZEMÍ
ČR

Diplomantka: Milena Kuttová

Vedoucí práce: Prof. JUDr. Květoslav Růžička, Csc.

Plzeň, 2013

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracovala samostatně, a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala, způsobem ve vědecké práci obvyklým.

Plzeň, 27. března 2013

.....

Největší poděkování patří Doc. JUDr. Květoslavu Růžičkovi, CSc., že mi nejen poskytl pomoc při zpracování mé diplomové práce, ale také za neobyčejnou ochotu a odborné vedení.

Zároveň chci poděkovat plk. JUDr. Květuši Kondrysové, která mi poskytla cenné informace k tématu mé diplomové práce a umožnila mi vstup na přednášku Ministerstva vnitra ČR zaměřenou na integraci cizinců v Plzni.

Dále děkuji mé rodině za všestrannou podporu během studia.

A v neposlední řadě děkuji i autorům, z jejichž poznatků jsem čerpala a uvedla je na seznamu použité literatury.

OBSAH

1 ÚVOD.....	1
2 CÍL A METODIKA PRÁCE	4
2.1 Cíl práce.....	4
2.2 Metodika	4
2.3 Hypotézy	6
3 HISTORIE	7
3.1 Právní vývoj před vstupem ČR do evropské unie	8
3.2 Právní vývoj od vstupu ČR do evropské unie	11
3.3 Právní vývoj od připojení ČR do Schengenského prostoru	13
3.4 Novela zákona o pobytu cizinců na území České republiky z roku 2011	15
4 DEFINICE OBECNÝCH POJMŮ.....	18
4.1 Jednotný vnitřní trh EU.....	18
4.2 Cizinec	19
4.3 Cizinecké režimy	21
4.4 Cizinecký zákon	22
4.5 Podnikání	23
4.5.1 Živnost.....	24
4.5.2 Obchodní společnosti	25
5 TYPY POBYTU.....	27
5.1 Pobyty občanů EU	28
5.2 Pobyty rodinných příslušníků občanů EU a ČR.....	29
5.3 Cizinci ze třetích států	30
6 ZAMĚSTNÁVÁNÍ A PODNIKÁNÍ ZAHRANIČNÍCH OSOB.....	33
6.1 Zaměstnávání zahraničních osob.....	33
6.1.1 Zelená karta.....	35
6.1.2 Modrá karta.....	36
6.1.3 Právní rámec zaměstnávání cizinců.....	36
6.2 Podnikání zahraničních osob.....	37
6.2.1 Podnikání cizinců dle živnostenského zákona	38
6.2.2 Právní rámec podnikání cizinců	42
7 PRÁVNÍ ÚPRAVA PRACOVNĚPRÁVNÍ OCHRANY	43
8 JUDIKATURA EU	44
9 ZÁVĚR.....	47
10 SEZNAM LITERATURY	52
11 RESUMÉ	52
12 PŘÍLOHY	58

1 ÚVOD

Téma diplomové práce „Právní úprava podnikání cizinců na území ČR“ jsem si zvolila ze zcela zřejmých důvodů. Především mne toto téma takřkajíc upoutal na první pohled. Druhým kritériem, díky kterému jsem si tuto práci v konečné fázi zvolila, byl fakt, že jsem chtěla psát o tématu, se kterým může každý člověk přijít do styku v praktickém životě.

Ačkoliv je nastolené téma obsáhlé není jednoduché pro tuto práci najít literaturu, která by se tématem podnikání zahraničních osob zabývala komplexně. Zjistila jsem, že konkrétně se tímto tématem zabývá jen několik málo odborníků.

Každý má přirozená a nezadatelná práva jako člověk a občan - úsloví, které znají snad všichni a dovozují si ho z prvotních ustanovení Listiny základních práv a svobod. Pokud se Listinou budeme probírat dále, nalezneme více článků, které nám letmo odkryjí problematiku týkající se podnikání cizinců na území České republiky, což je také tématem mé diplomové práce. *„Každý má právo na svobodnou volbu povolání a přípravu k němu, jakož i právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost.“*¹ Takto nalezneme pracovněprávní ochranu člověka a občana v Listině. Toto právo je zde pro zahraniční osoby omezeno hned v jednom z následujících odstavců, ve kterém se dočteme, že *„zákon může stanovit odchylnou úpravu pro cizince.“*² V mé práci bych chtěla tuto úpravu zcela odkrýt a vysvětlit jaké jsou vlastně principy při uplatňování platného cizineckého zákona.

Naše republika se po roce 1989 otevřela světu. Událo se mnoho zásadních změn, které bychom si v dnešní uspěchané moderní době měli připomínat a vnímat je pozitivně. Počínaje pádem železné opony, vypuknutím sametové revoluce, svržením komunistického režimu a nastolením demokracie, dá se říci, vznikly první snahy o dodržování lidských práv. Oproti dřívějším dobám se již nemusíme bát o svá občanská práva, mimo jiné máme zaručenu svobodu domovní, tisku, osobní, můžeme překračovat hranice a máme možnost

¹ Čl. 26 odst. 1, Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky

² Čl. 26 odst. 4, Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky

výběru zboží a služeb, za jakéhokoliv ročního období a v dalších privilegích dnešní doby, bych jistě mohla sáhodlouze pokračovat. Dalšími faktory ovlivňujícími svobody občanů České republiky a zahraničních osob a celkově „cizineckou tematiku“ se staly vstupy České republiky do Evropské unie a do Schengenského prostoru. Tím se ještě více otevřely dveře trhu, což s sebou přineslo velký nárůst cizích státních příslušníků se zájmem podnikání na našem území.

Má diplomová práce je rozdělena na několik částí. Po úvodním seznámení s prací, nastíním cíle své práce, nastolím otázky a domněnky, kterými se budu zabývat a na které budu doufám schopná na konci práce odpovědět a následně také zvolím metody, kterými budu směřovat k odpovědím na vyvstalé otázky. V další kapitole diplomové práce se zabývám historií, zaměřenou na Listiny či Deklarace práv člověka a občana a hlavně celkovým, chronologickým rozbohem právních předpisů dotýkající se byť jen z části tematiky cizinců či zahraničních osob a to od roku 1811 až po současné zákonné vymezení. Dalším důležitým historickým mezníky, které pokládám za podstatné zmínit, jsou již uváděné vstupy do „aliancí“ a změnou související s nimi pro naši republiku. S nadsázkou řečeno je posledním historickým rokem, který v práci probírám, rok 2011. V tomto roce vstoupila v účinnost novela cizineckého zákona, která je podstatná a přinesla mnoho změn a právě i změny týkající se podnikání cizinců na území České republiky.

Po této historické vsuvce se konečně dostávám k obecnému vymezení a rozebrání základních pojmů. Těmito pojmy je prvotně společný vnitřní trh Evropské unie a jeho 4 základní pilíře, kterými jsou volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu. Dalším podstatným pojmem pro účely práce je pojem cizinec a cizinecké režimy, kterými jsou státy poskytovány cizincům práva. Následující podkapitola nazvaná s nadsázkou „cizinecký zákon“ jelikož právě takové označení je nejčastěji používáno pro zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky. Nutnost zmínění právě tohoto zákona zcela jistě nemusím vysvětlovat, jelikož je zřejmé, že právě tento předpis je primárním pro účely mé práce. Poslední podkapitola podnikání je také velmi podstatná,

jelikož obsahuje obecnou definici a hlavně se dělí na dvě možnosti, jak mohou zahraniční osoby na našem území podnikat.

Od obecné části práce se dostáváme ke kapitole typy pobytu, tato kapitola je dále rozdělena na tři podkapitoly, kterým se rovnají kategorie osob, z nichž každá má jiné podmínky pro vstup a pobyt na naše území.

Následuje stěžejní kapitola diplomové práce s názvem zaměstnávání a podnikání zahraničních osob. Pro účely vymezení zaměstnávání zahraničních osob, zmíním dva důležité instituty a to institut modré a zelené karty. A následně souhrnně označím právní předpisy platné na našem území a to jak co se týká zaměstnávání, tak i podnikání zahraničních osob. Kapitola sedmá, nazvaná právní úprava bude obsahovat převážně mezinárodní dokumenty týkající se pracovněprávních vztahů. To především z důvodu, že veškeré tuzemské zákony upravující tuto tematiku, byly v práci již probírány a pokládám za podstatné tyto významné právní dokumenty alespoň zmínit. V předposlední kapitole dle svého uvážení vyberu některé případy z rozsudků ES a ESLP, které souvisejí s tematikou práce.

Samotný závěr práce mi poslouží pro shrnutí výsledků práce a potvrzení či vyvrácení hypotéz. V závěrečné kapitole bych také ráda zmínila, jak na tom je dnešní úprava cizineckého zákona a tento zákon zhodnotila. Zda je tento zákon patřičně sepsán pro účely dnešní doby a v případě, že bude pro dnešní moderní dobu nedostačující, tak bych navrhla jeho změnu a tuto změnu právě v závěru nastínila.

V celé diplomové práci budu usilovat o to, abych podala čtenáři sjednocený pohled na danou problematiku a pomohla tak případným zájemcům o toto téma k získání nezbytných informací.

2 CÍL A METODIKA PRÁCE

2.1 CÍL PRÁCE

Cílem diplomové práce Právní úprava podnikání cizinců na území České republiky je vytvoření uceleného přehledu právní úpravy pobytu, zaměstnávání a podnikání zahraničních osob v České republice a to především z hlediska zákona o pobytu cizinců na území České republiky, zákona o zaměstnanosti, živnostenského zákona a obchodního zákoníku a letmo i dle zatím neúčinného zákona o obchodních korporacích.

Sekundárním cílem práce je analýza statistického vývoje počtu cizinců obecně, cizinců podnikajících na území České republiky a například počtu cizinců žádajících v České republice o azyl v průběhu posledních let. Práce bude obsahovat přílohy, do nichž budou implementovány dokumenty týkající se konkrétní problematiky, které pomohou k jejímu zlepšení a jednoduššímu zvizuálnění. V přílohách se budou často objevovat i statistické údaje, které budou ve formě tabulek případně grafů.

V neposlední řadě bude mým cílem zhodnocení stávající právní úpravy zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, k němuž se dostanu v závěrečné fázi práce, spolu s odpověďmi na zpočátku vytyčené hypotézy.

2.2 METODIKA

Pro zpracování diplomové práce použiji především doposud publikovaných literárních textů v dané oblasti a současně rozbor bývalých a současných právních předpisů a neodpustím si alespoň částečnou zmínku právních úprav, které mají v roce následujícím vstoupit v účinnost. Při utváření této diplomové práce budu používat následující metody vědecké práce.

Především se budu zabývat analýzou odborné literatury. Jak jsem již v úvodu nastínila, k tématu podnikání cizinců na území České republiky neexistuje ucelená úprava, z které by mohlo být čerpáno pro účely diplomové práce. Dalším omezujícím faktorem pro čerpání z odborné literatury je častá

novelizace stěžejního zákona pro tuto práci a tak mnoho děl je již neaktuálních. I přes tyto okolnosti se pro účely této práce nalezne dostatek děl uznávaných odborníků, z kterých je možnost získávat informace.

Další použitou metodou v práci bude historická komparace textu právních norem. V rámci této metody jsem do historie logicky začlenila a započala u vývoje lidských práv, který lze pozorovat již u nejvýznamnějších a nejvlivnějších myslitelů a filosofů z dob minulých. Historii lidsko-právních dokumentů směřuji dále přes významné akty, jako jsou deklarace a prohlášení sepsané ve Francii či Anglii. Od tohoto historického nástinu se konečně dostáváme k úpravě lidských práv v České republice. Spojení Listiny základních práv a svobod a těchto významných lidsko-právních deklarací je poměrně jasný. Pro české zákonodárce byli právě tyto v úvodu zmíněné historické dokumenty východiskem pro sepsání tuzemských ústavních dokumentů.

Po srovnání lidsko-právních textů přecházím v myšlenkovém postupu ke komparaci historických právních norem přímo související s cizineckou tematikou, která je náplní práce. V následující části historie interpretuji chronologicky uspořádané předpisy od významného obecného zákoníku občanského, více známého jako ABGB, který byl do našeho právního řádu recipován až po současné právní předpisy. V každém z těchto předpisů se pokouším nalézt ustanovení obsahující úpravu zahraničních osob, které by nastínily právní úpravu tématu v tehdejší době. Nejdůležitějším východiskem z této komparační části by mělo být nastínění vývoj cizinecké tematiky v našich zemích. Který doufám bude z textu patrný a již částečně naznačení toho, zda je tento vývoj právního řádu v dnešní době u konce anebo zda stále nalezneme v tomto tématu nějaké nedostatky.

Když se zastavíme u nedostatků v současné úpravě cizinecké tematiky, respektive cizineckého zákona, tak právě tato bude souviset s další otázkou, na kterou bych v konečné fázi práce chtěla odpovědět.

Poslední použitou metodou práce bude statisticky matematická metoda, ve které budou zpracovávána data převážně z Českého statistického úřadu, a z těchto dat budu vycházet hypotézy, na které budu taktéž doufám schopna odpovědět v závěru práce. Pro to, abych na tyto hypotézy našla odpovědi, bude

nutné aplikovat poznatky, které budou získány studiem právní odborné literatury a platné právní úpravy zkoumané problematiky.

2.3 HYPOTÉZY

V této etapě práce bych ráda vytyčila pracovní orientační hypotézy. Tyto dohady bych během vypracování práce chtěla postupně zpřesnit, upravit a doplnit tak, abychom v závěru práce na tyto hypotézy byli schopni téměř s jistotou odpovědět. Odpovědět na tyto domněnky bude jednodušší po odkrytí tématu Podnikání cizinců na území České republiky, který bude postupně formulován a zpracováván v práci za pomoci již zmíněných metod v části předešlé. Svou prací bych chtěla potvrdit či vyvrátit následující domněnky:

- Projevil se vstup České republiky do Evropské unie nárůstem cizinců s pobytem na území České republiky?
- Dochází ke snížení počtu zahraničních osob v České republice v důsledku hospodářského poklesu?
- Vzrostl počet podnikatelů s živnostenským oprávněním po vstupu České republiky do Evropské unie?
- Jsou cizinci pobývající na území České republiky rozmístěni rovnoměrně?

Následné prokázání nebo popření těchto jasně vytyčených domněnek nalezneme v závěrečné etapě této práce. V závěru bych chtěla shrnout odpověď na otázky a také zdůraznit čeho bylo prací dosaženo společně s důkazy potvrzující spolehlivost dosažených výsledků.

3 HISTORIE

Naprostý počátek zrodu lidských práv můžeme hledat v antickém Řecku. Již staří Řekové připustili, že jejich pravidla popírající svéprávnost cizincům představují překážku cizím řemeslníkům obohatit kvalitu jejich společenského života. V odpovědi na to byl zřízen separátní právní režim k řízení jednání kvalifikovaných cizinců. Z toho můžeme dovodit, že si vlády již dávno uvědomili, že je rozumné zmírnit jinak platné právo na podporu vstupu žádoucích cizinců. Podobné praktiky se vyvinuly jako součást starověkého práva obchodu. Ve 13. století byla běžná sdružení cestujících obchodníků k vyjednávání různých výsad s evropskými panovníky ve snaze podpořit hospodářský růst prostřednictvím zahraničního obchodu. V návaznosti na to, se vlády v následujících stoletích ujaly bilaterálních jednání o smlouvách, v kterých byli bezpečný průjezd a základní občanská práva vzájemně garantovány těmto cestujícím obchodníkům a dalším osobám chtějícím obchodovat nebo cestovat v partnerském státě. Tyto přátelské, obchodní a plavební smlouvy zaručující některé aspekty lidské důstojnosti cizincům byly přijaty do většiny obchodních států. Protože tyto smlouvy byly nejvíce realizovány implementováním do domácího práva partnerských států, byla tato lidská práva všeobecně zaručená cizincům zajištěna jako obecné zásady práva. Ta obsahovala uznání cizinecké právní osobnosti, právo na život a fyzickou existenci, osobní a duševní svobodu ve společensky únosné míře.³

Lidská práva jsou hlavním výrazem vztahu člověka a veřejné moci. V demokratickém státě je to právě lid, který je zdrojem a nositelem státní moci. Myšlenka lidských práv není samozřejmě výdobytkem současné společnosti, ale ideje shrnuté v ústavách moderních demokratických států. *„Základy myšlení o rovnosti lidí, ochrany vlastnictví i o přirozeném původu lidských práv lze vysledovat již v antické filosofii.“*⁴ Například J. J. Rousseau se

³ HATHAWAY, James C. *The rights of refugees under international law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2005, li, 1184 s. ISBN 05-215-4263-4, str. 75 - 77

⁴ KLÍMA, Karel et al. *Státověda*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2006. 415 s. ISBN 80-86898-98-9, str. 265

snažil budovat politické svobody na základě rovnosti občanů ve vybudované nové společnosti.⁵

Historický vývoj lidských práv můžeme rozdělit na dvě roviny. První rovinu můžeme nalézt zejména v právnickém, filosofickém či teologickém myšlení.⁶ Tím můžeme chápat přirozenoprávní přístup k právu (iusnaturalismus) a to zejména jeho racionalistická koncepce (ius rationale), která se rozvíjí od 17. století a plně se projevuje v 18. století. Touto teorií je míněno, že obsah základních principů práva je racionálně zdůvodnitelný. V této době nastupuje teorie společenské smlouvy, jejímž východiskem se stává svoboda člověka a mezi lidmi „existuje“ rovnoprávnost. Tato teorie v podstatě říká, že není přirozená nerovnost a nesvoboda lidí. Společenská smlouva upravila vztahy ve smyslu ochrany lidských práv. Dá se tedy říci, že základní lidská práva vycházejí právě ze zásad iusnaturalismu.⁷ Druhou rovinou můžeme vývoj lidských práv sledovat ve vzniku ucelených lidsko-právních katalogů, později právních dokumentů.

3.1 PRÁVNÍ VÝVOJ PŘED VSTUPEM ČR DO EVROPSKÉ UNIE

Pro současné pojetí lidských práv v novodobých ústavách jsou východiskem dokumenty týkající se lidských práv, které vzešly z revolučních hnutí v Anglii, USA, Rusku a Francii. Právě ve Francii vznikl patrně nejvýznamnější akt, a tím byla průlomová Deklarace práv člověka a občana z 20. – 26. srpna 1789. *„Prohlášení stálo na stanovisku svrchovanosti národa, podtrhovalo dělbu moci, odpovědnost úředníků lidu, rovnost před zákonem aj.“*⁸

„Odtud i česká Listina základních práv a svobod čerpá myšlenkové ideje přirozenoprávní koncepce lidských práv, zejména pokud jde o neporušitelnost přirozených práv člověka, svrchovanost zákona, rovnost a svobodu.“⁹ Nepochybně právě Listina základních práv a svobod jako součást ústavních zákonů je prvním „zákonem“, ve kterém bychom poměry cizinců a jejich práv hledali.

⁵ Rousseau, J. J., O společenské smlouvě neboli o zásadách státního práva, Praha, V. Linhart, 1949

⁶ KLÍMA, Karel et al. Státověda. Plzeň : Aleš Čeněk, 2006. 415 s. ISBN 80-86898-98-9, str. 167

⁷ Gerloch, A. Teorie práva. 4. upr. Vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, 343 s., ISBN 978-80-7380-023-9, str. 232

⁸ Balík, S., Balík, S., ml., Právní dějiny evropských zemí a USA – 3. rozš. Vyd. Plzeň, ISBN 80-86898-20-2, str. 192

⁹ KLÍMA, Karel et al. Státověda. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006. 415 s. ISBN 80-86898-98-9, str. 266

Poskytuje občanům celý katalog práv a svobod, a pokud se některé z nich nevztahují na cizince, Listina to výslovně určí (čl. 42 odst. 2).

Ovšem když se vrátím ještě k dobám před vznikem Československého státu a vydáním Ústavy ČR a Listiny, tak bychom právní úpravu podnikání zahraničních osob hledali v ustanoveních Obecného zákoníku občanského. „Cizinci mají vůbec též práva občanská a tytéž závazky jako občané zdejší, ač nevyhledávají-li se k požívání těchto práv jmenovitě státního občanství. Aby pak cizinci týchž práv požívati mohli jako občané zdejší, povinni jsou, vzešla-li by o tom pochybnost, prokázati, že stát, k němuž náležejí, v příčině práva, o které tu jde, k občanům zdejším tak se zachovává jako ke svým.“¹⁰ Tento zákoník často známý jako ABGB byl později recipován zákonem č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého. ABGB byl na našem území v platnosti „jen“ do 31. prosince 1950, kdy byl nahrazen zákonem č. 141/1950 Sb., Občanský zákoník, který byl přijat v rámci tzv. právnícké dvouletky dne 25. října 1950. Po tomto datu zůstala z ABGB v platnosti pouze určitá ustanovení. Leč byl tento nový občanský zákoník poměrně obsáhlý (570 §), jen těžko bychom v něm hledali jediné ustanovení, které by se týkalo zahraničních osob. Dva roky před vydáním tohoto občanského zákoníku, byl přijat zákon č. 41/1948 Sb., o mezinárodním a mezioblastním právu soukromém a o právním postavení cizinců v oboru práva soukromého. Zde se v hlavě 3 pojednávalo o „*cizincích, kteří mají v oboru práva soukromého, není-li ustanoveno jinak, stejná práva a stejné povinnosti jako státní občané českoslovenští, pokud stát, jehož jsou příslušníky, nakládá s československými státními občany co do práva, o které jde, stejně jako se svými státními příslušníky.*“¹¹ Tento právní předpis byl roku 1963 nahrazen zákonem č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, který je v platnosti dodnes a byl mnohokrát novelizován, nicméně už z data jeho vyhlášení Vám musí být jasné, že některá jeho ustanovení jsou již zastaralá a tak zákonodárci již připravili jeho novelu, konkrétně zákon č. 91/2012 Sb., který nabude účinnosti dne 1. ledna 2014. Výše zmiňovaný občanský zákoník (zákon č. 141/1950Sb.) nezůstal v platnosti po dlouhou dobu a byl roku 1964

¹⁰ § 33, Zákona č. 946/1811 Sb.z.s., Císařský patent - Obecný občanský zákoník rakouský

¹¹ § 55, Zákona č. 41/1948 Sb., o mezinárodním a mezioblastním právu soukromém a o právním postavení cizinců v oboru práva soukromého

zrušen a obměněn dnes nejvíce známým zákonem č. 40/1964 Sb., který prošel mnoha změnami a je v platnosti dodnes, a v jehož současném a platném znění se již o samozřejmě cizincích, či zahraničních osobách můžeme dočíst. V původní verzi účinné od 1. dubna 1964 zcela chyběla témata, týkající se cizinců, která byla zřejmě záměrně vynechána, jelikož v roce následujícím byl vydán první „cizinecký zákon“. Tento zákon č. 68/1965 Sb., o pobytu cizinců na území Československé socialistické republiky se ve svých 9 paragrafech věnoval vstupu cizinců na území ČSR, povolení k pobytu, zákaz pobytu, hlášení pobytu a základní povinnosti cizinců. Takto velice vágně upravený předpis byl účinný až do 30. září 1992. Roku 1965 byl vydán i zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve kterém byly vymezeny pracovní podmínky pro cizince a to tak, že *„pracovněprávní vztahy mezi občany a cizozemskými organizacemi, jakož i mezi cizinci pracujícími na území Československé socialistické republiky a tuzemskými organizacemi se řídí zákoníkem práce, pokud předpisy o mezinárodním právu soukromém nestanoví jinak.“*¹² *„Cizinci a osoby bez státní příslušnosti smějí být přijati do pracovního poměru, jen jestliže jim bylo uděleno povolení k pobytu na území Československé socialistické republiky.“*¹³ Tento předpis byl mnohokrát novelizován a byl platný až do roku 2006, kdy nabyl účinnosti Zákoník práce, jak ho známe dnes s č. 262/2006 Sb. Jak jsem již zmínila, v září roku 1992 pozbyl účinnosti tehdejší „cizinecký zákon“ a tento předpis byl nahrazen téhož roku vydaným zákonem č. 123/1992 Sb., o pobytu cizinců na území České a Slovenské Federativní Republiky, který nabyl účinnosti 1. října 1992. Účelem tohoto zákona bylo stanovení podmínek pro vstup a pobyt cizinců na území a pro jejich vycestování. Tento zákon dovoľoval cizincům (s výjimkou těch, kteří byli v postavení uprchlíka) pobývat na území krátkodobě, dlouhodobě a trvale.¹⁴ Toto rozdělení vlastně přežívá dodnes a to v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, který je účinný od 1. ledna 2000. Ačkoliv v dnešním zákoně je výrazná změna, jelikož zde rozdělujeme občany na občany Evropské unie a 3. zemí. Tyto dva pojmy se samozřejmě v předchozím zákoně nemohly objevit, jelikož byly přidány až kvůli dvěma důležitým událostem, které jsou

¹² § 6, Zákona č. 65/1965 Sb., Zákoník práce

¹³ § 7, Zákona č. 65/1965 Sb., Zákoník práce

¹⁴ § 3, Zákona č. 123/1992 Sb., o pobytu cizinců na území České a Slovenské Federativní republiky

s Českou republikou spojené a tím jsou vstup do Evropské unie a podepsání „Schengenské dohody“.

3.2 PRÁVNÍ VÝVOJ OD VSTUPU ČR DO EVROPSKÉ UNIE

„Česká republika oficiálně požádala o členství v roce 1996, kdy premiér Václav Klaus předal žádost ČR o vstup do Evropské unie 23. ledna 1998 v Římě. Přístupová jednání začala v březnu 1998. O pět let později v Aténách podepsal prezident Václav Klaus a ministerský předseda Vladimír Špidla Smlouvu o přistoupení, která vstoupila v platnost 1. května 2004, kdy se Česká republika stala plnoprávným členem Evropské unie.“¹⁵ Smlouvou o přistoupení se Česká republika zavázala převzít legislativu tzv. Schengenského systému, do kterého se plně zapojí později po splnění podmínek, které tento krok doprovázejí.

„Vstupem České republiky do EU získali její občané právo volného pohybu ve státech Evropské unie po předložení pasu.“¹⁶ To v praxi znamenalo určité zjednodušení a snížení náročnosti odbavovacích procedur na hranicích, kde již nedochází k celnímu řízení. Od 1. května 2004 občané EU a Švýcarska a jejich rodinní příslušníci mají stejné právní postavení jako občané České republiky, což v praxi znamená, že mají v České republice volný přístup na trh práce. Česká republika se po vstoupení do Evropské unie stala součástí jednotného vnitřního trhu. Volný přístup na trh práce, neboli volný pohyb osob představuje jeden z čtyř základních pilířů fungování vnitřního trhu EU. Volný pohyb osob je spolu s volným pohybem služeb, zboží a kapitálu je jednou ze základních svobod, které jsou součástí společného trhu EU. Princip volného pohybu je stanoven článkem 3 Smlouvy o založení Evropského společenství. „Volný pohyb osob je chápán jako pohyb pracovníků za účelem zaměstnání, ale také jako pohyb všech ostatních osob (rodinných příslušníků, studentů, důchodců) za účelem pobytu v jiné zemi.“ Tato svoboda je

¹⁵ *Fakta o EU - členské státy: Česká republika* [online]. [cit. 2013-02-20]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/566/sekce/ceska-republika/>

¹⁶ HAD, Miloslav, Stanislav STACH a Luděk URBAN. *Česká republika v Evropské unii: členství, přínosy, výzvy*. Praha: Linde, 2006, 200, xxix s. ISBN 80-720-1611-3, str. 128

základním předpokladem toho, aby se občan každého členského státu mohl cítit i občanem EU.¹⁷

Členství v Evropské unii s sebou přineslo mnoho výhod a nevýhod. Jednou z těchto je právě výše uvedený volný pohyb osob a je na každém zda to bere jako pozitivum či negativum. Samozřejmě občané České republiky mohli již od vstupu do EU bez omezení pracovat ve většině členských zemí. Nicméně i pro Českou republiku tento krok znamenal přísun většího množství pracovníků z ostatních zemí EU, kteří budou konkurencí na našem trhu práce.

K volnému pohybu osob za účelem pobytu v zemi, bych ráda dodala ještě pár statistických údajů. V roce 1996 celkový počet cizinců v České republice se rovnal bezmála 200 tisícům osob. V období po vstupu České republiky do Evropské unie se tento počet vystoupal na hodnotu 278 tisíc osob za rok 2005 a tento počet osob dále vzrůstal na 391 tisíc osob v roce 2007 (čili v roce vstupu České republiky do Schengenského prostoru) a v posledním zmiňovaném roce (2011) až na 434 tisíc osob. Pro zajímavost v roce 2011 byla hustota osob pobývajících na území České republiky největší ve středočeském kraji, což samozřejmě bylo zásluhou hlavního města Prahy, ve které se v roce 2011 zdržovalo přes 160 tisíc cizinců.¹⁸

Pro přesnost počtu cizinců evidovaných úřady práce v druhé polovině devadesátých let prudce klesal, až v roce 1999 spadl na 93,5 tis. zaměstnaných cizinců. Do roku 2004 se tento počet nijak rapidně nezvýšil a vždy dosahoval počtu kolem 100 tis. Od roku 2005 počet cizinců prudce vzrostl až na 240 tisíc na konci roku 2007. Počet těchto pracujících cizinců se v roce 2008 dále zvýšil o téměř 20 % na 284 tisíc a za tři roky se tak počet těchto cizinců zvýšil na téměř dvojnásobek. V roce 2009 z důvodu hospodářské krize naopak počet cizinců klesl na 230 tisíc a pokles počtu cizinců pokračoval i v roce 2010 na 215 tis.¹⁹ Po přečtení těchto čísel už můžeme jen odhadovat, zda prudké zvýšení v roce 2005

¹⁷ Zahradník, P. Vstup do Evropské Unie. Přínosy a náklady konvergence. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2003, str. 228

¹⁸ Viz příloha č. 1

¹⁹ Viz příloha č. 2

nějak souviselo s volným pohybem osob, nastalým po vstupu do EU anebo se toto číslo zvýšilo v závislosti na situaci na trhu práce.

Se vstupem do Evropské unie přišla i novela zákona o pobytu cizinců na území České republiky, která do tohoto zákona přináší pojem občan Evropské unie, který bude rozebírán dopodrobna v následující kapitole práce. Kromě zákona o pobytu cizinců obsahuje termín občan Unie také Smlouva o založení Evropského společenství, kde je tento občan vymezen jako každá osoba, která má státní příslušnost členského státu. Takový jedinec požívá práva poskytovaná smlouvou o založení a podléhá povinnostem, které jsou jí touto smlouvou uložena.²⁰ Mimo jiné, jak již bylo řečeno, tato smlouva zajišťuje volný pohyb osob, zboží, služeb a kapitálu uvnitř společenství a zrušuje jakoukoliv diskriminaci mezi pracovníky členských států, pokud jde o zaměstnávání a odměňování za práci. Volný pohyb a zásadu nediskriminace zahrnuje právo ucházet se o nabízená zaměstnání, pobývat v členském státě za účelem tohoto zaměstnání a zůstat na území státu i po jeho skončení.²¹

3.3 PRÁVNÍ VÝVOJ OD PŘIPOJENÍ ČR DO SCHENGENSKÉHO PROSTORU

„Schengenská úmluva o postupném odstraňování kontrol na společných hranicích byla podepsána v lucemburském Schengenu dne 14. června 1985 mezi vládami pěti zemí Evropských společenství: Belgie, Nizozemska, Lucemburska, Spolkové republiky Německo a Francie. Úmluva byla uzavřena mimo rámec Evropských společenství, byla však otevřena všem jejich členským státům. Účelem smluvních dokumentů bylo a je postupné rušení kontrol osob na společných hranicích a usnadnění přepravy a pohybu zboží. Schengenská prováděcí úmluva podrobně stanoví podmínky pro vytvoření tzv. Schengenského prostoru.“²²

Vstupem České republiky do Schengenského prostoru byly ukončeny několikaleté přípravy na splnění Schengenských pravidel a převzetí všech opatření nahrazujících chybějící kontroly na vnitřních hranicích. V tomto období

²⁰ Čl. 18, Smlouvy o založení Evropského společenství

²¹ Čl. 39, Smlouvy o založení Evropského společenství

²² Schengenské dohody, Praha: Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2001, ISBN 80-86345-17-3

Česká republika přizpůsobila činnost odpovědných orgánů za vnitřní bezpečnost k obrazu orgánů v členských státech Schengenu. Toto zajištění bezpečnosti neprobíhalo jen z konzervativních podmínek pro přijetí. Ale pokud se vstupem do Schengenského prostoru měly být zrušeny kontroly, bylo třeba zajištění, co nejvyšší úrovně bezpečnosti. Proto také ještě před vstupem České republiky do Schengenu, probíhalo tzv. Schengenské hodnocení, které si bralo za cíl ověření připravenosti nového státu při plném zapojení do této spolupráce. Výsledkem tohoto hodnocení, byl mimo jiné jednotný souhlas s přijetím České republiky do tohoto prostoru. O plném provádění všech ustanovení schengenského acquis, tedy o vstupu České republiky do Schengenského prostoru, Rada EU rozhodla 6. prosince 2007. Na základě tohoto rozhodnutí byly podél celé hranice ČR dne 21. prosince zrušeny veškeré pozemní hraniční kontroly. Kontroly zůstaly pouze na mezinárodních letištích, ovšem i zde od 30. března 2008 odpadla povinnost absolvování hraniční kontroly v případě letů uvnitř rozšířeného Schengenu.

Schengen je prostorem volného pohybu osob. Nejviditelnější změnou pro Českou republiku jsou zrušené hraniční kontroly na vnitřních hranicích, nicméně to samozřejmě není jediný znak. Mezi další a podstatné změny patří nové nástroje pro boj s kriminalitou, čímž je myšlena spolupráce členských států pomocí policejních či justičních orgánů při odhalování a předcházení trestných činů. Pro spolupráci těchto orgánů je nejvíce záslužný informační systém označený SIS, což je vlastně databázový systém, který využívají právě členské státy Schengenské dohody v souvislosti se zabezpečením hranic. A další výraznou a pozitivní změnou může být i pro cizince zjednodušené cestování.²³

Jedním ze základních pilířů ochrany hranic států Schengenu představuje společná vízová politika členských států Schengenu, jejímž cílem je právě umožnění vstupu cizinců ze třetích zemí, kteří splňují podmínky pro vstup a pobyt na území Schengenu. Jedná se zejména o krátkodobý pobyt, který nepřesáhne dobu tří měsíců během půl roku. Tato vízová opatření byla sjednocena v nařízení Rady (ES) č. 539/2001 z 15. března 2001 a dále také ve vízovém

²³ MINISTERSTVO VNITRA VE SPOLUPRÁCI S DALŠÍMI ORGÁNY STÁTNÍ SPRÁVY: Česká republika vstupuje do Schengenu: Evropou volnou cestou. 2007.

kodexu neboli nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009 ze dne 13. července 2009. V nařízení Rady (ES) č. 539/2001 nalezneme v přílohách uvedeny seznamy státních příslušníků třetích zemí, kteří mají vízovou povinnost při překročení vnějších hranic a těch, kteří jsou od této povinnosti osvobozeni. Úřady vydávají jednotná členská víza s platností pro celý Schengenský prostor. Toto vízum je vydáno občanům ze třetích zemí, kteří mají vízovou povinnost pouze při splnění veškerých podmínek stanovených v nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006 ze dne 15. března 2006 v článku pátém.

3.4 NOVELA ZÁKONA O POBYTU CIZINCŮ NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY Z ROKU 2011

Dne 21. prosince 2010 Parlament ČR schválil novelu zákona o pobytu cizinců na území České republiky. Tato novela obsahovala velkou řadu zásadních změn týkajících se pracovišť, které se zabývají náležitostmi spojenými s pobytem cizinců na území České republiky a podmínkami pobytu cizinců v České republice. Novelu zákona podepsal dne 23. prosince 2010 prezident ČR a byla publikována ve sbírce zákonů 30. prosince 2010 pod číslem 427/2010. Účinnosti nabyla 1. ledna 2011.

Změna v řízení o udělení dlouhodobého víza, nové podmínky podání žádosti o dlouhodobý a trvalý pobyt, nová podoba průkazů o povolení k pobytu a mnoho dalších patří mezi hlavní změny obsažené v novele. Podstatnou změnou, která koresponduje s tématem této práce, spočívá v úpravě pobytu za účelem podnikání.²⁴

Po vydání této novely roku 2011 bylo nově vydáváno oprávnění k pobytu z důvodu výkonu výdělečné činnosti na území České republiky za účelem podnikání nebo zaměstnání. Žádost o vydání tohoto oprávnění podává cizinec, který v České republice zamýšlí podnikat jako osoba samostatně výdělečně činná, ale nově také cizinec, který hodlá na území pobývat jako statutární orgán či člen statutárního orgánu obchodní společnosti či družstva. Cizinec, který žádá o udělení dlouhodobého víza za účelem podnikání je nově také povinen

²⁴ Zákon č. 427/2010, kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

bezpodmínečně absolvovat pohovor na zastupitelském úřadu. Co se týče cizince, který na území již pobývá a nemá účel pobytu k podnikání a chtěl by na území České republiky podnikat, může si o takovou změnu zažádat, ovšem jen v tom případě, že má platné povolení k dlouhodobému pobytu na území a pokud na našem území pobývá alespoň 2 roky.²⁵

K žádosti o udělení víza k pobytu nad 90 dní za účelem zaměstnání musí cizinec předložit cestovní doklad, prostředky k pobytu na území a fotografie. Dále je povinen předložit povolení k zaměstnání nebo do žádosti o udělení víza uvést číslo žádosti o vydání povolení k zaměstnání a také uvést kde o povolení žádal.²⁶ K žádosti o udělení víza k pobytu nad 90 dní za účelem podnikání je cizinec mimo cestovního dokladu, prostředkům k pobytu a fotografie povinen také předložit doklad o zápisu do příslušného rejstříku.²⁷

Touto novelou je zaváděn nový institut s názvem „Modrá karta“, který je určený pro dlouhodobý pobyt spojený s výkonem vysoce kvalifikovaného zaměstnání. Za vysokou kvalifikaci se v tomto případě považuje řádně ukončené vysokoškolské vzdělání nebo vyšší odborné vzdělání trvající aspoň 3 roky.

Od 1. ledna 2011 se změnila pracoviště, která vyřizují záležitosti ohledně pobytu cizinců na území České republiky. „*Většina záležitostí týkající se pobytu cizinců v České republice je nově vyřizována na pracovištích Ministerstva vnitra.*“²⁸ Změnou pracovišť zabývajících se záležitostmi pobytu cizinců na našem území se projevila také změnou působnosti Ministerstva vnitra a cizinecké policie. Do 31. prosince 2010 byla kompetence Ministerstva vnitra omezena na agendu trvalých pobytů. Nyní jsou žádosti o udělení dlouhodobého víza za účelem strpění pobytu na území a o prodloužení doby platnosti tohoto víza, o prodloužení doby pobytu na dlouhodobé vízum, o vydání potvrzení o přechodném pobytu na území (pro občany Evropské unie), o povolení k dlouhodobému pobytu či prodloužení jeho platnosti a další žádosti řešeny

²⁵ § 45, Zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky

²⁶ § 31 odst. 2, Zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky

²⁷ § 31 odst. 4, Zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky ve znění zákona č. 424/2010

²⁸ *Změny v oblasti vstupu a pobytu cizinců na území ČR od roku 2011* [online]. Odbor azylové a migrační politiky, 2011 [cit. 2013-02-21]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zmeny-v-oblasti-vstupu-a-pobytu-cizincu-na-uzemi-cr-od-roku-2011.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>

regionálním pracovištěm Ministerstva vnitra, konkrétně odborem azylové a migrační politiky. Oproti tomu pracoviště cizinecké policie provádí kontrolu legálnosti pobytu na území a cizinci se na ni obracejí v případech jako je ohlašování místa pobytu na území po příjezdu do České republiky, prodloužení doby pobytu na území na krátkodobé vízum a při vydání potvrzení o krátkodobém pobytu.

4 DEFINICE OBECNÝCH POJMŮ

Ještě předtím než se dostaneme k samotnému podnikání cizinců, je nutné definovat určité pojmy. Těmito pojmy jsou jednotný vnitřní trh EU a jeho 4 základní pilíře, které se pro nás staly aktuální po vstupu České republiky do Evropské unie, tj. roku 2004, a další obecné pojmy potřebné k tématu práce jako je cizinec a cizinecké právo. Cizinecké právo lze vymezit jako souhrn právních pravidel, které kladou cizincům povinnosti a přiznávají jim určitá práva. Taková práva a povinnosti cizinců se diferencují od práv a povinností občanů příslušného státu, v našem případě občanů České republiky. Podstatou takového práva je bezesporu právo vstupu a pobytu na území státu a právě i otázky přístupu cizinců k zaměstnání či podnikání. Prameny cizineckého práva jsou klasicky zákony České republiky a podzákoné předpisy, právo Evropské unie (zakládající smlouvy, nařízení či směrnice) a mezinárodní smlouvy. V České republice cizineckou tematiku upravuje především zákon o pobytu cizinců na území České republiky. Dále pak je o tomto tématu pojednáváno i v zákoně o azylu, zákoně o dočasné ochraně cizinců, zákoně o zaměstnanosti a dalších. Nejpodstatnějšími normami práva Evropské unie jsou nařízení EU. Nařízení jsou totiž nejúplnějším opatřením, které mají orgány Evropské unie k dispozici, mají obecnou závaznost a bezprostřední účinnost. Mezi taková nařízení, která je důležitá zmínit patří nařízení upravující fungování schengenského prostoru, nařízení o volném pohybu pracovníků a již v předchozí kapitole zmiňované nařízení Rady (ES) č. 539/2001.

4.1 JEDNOTNÝ VNITŘNÍ TRH EU

Společný vnitřní trh, tak jak je předpokládán Smlouvou EHS „měl vést k rozvoji ekonomické prosperity a prohloubení stále těsnějšího spojení mezi národy Evropy.“²⁹ Jednotný vnitřní trh EU je označován jako prostor bez hranic, v rámci kterého jsou jeho občanům zajištěny 4 základní svobody. Mezi tyto svobody patří volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu. Úpravu těchto čtyř

²⁹ KLÍMA, Karel et al. Evropské právo. Plzeň : Aleš Čeněk, 2011. 579 s. ISBN 978-80-7380-335-3, str. 138

svobod nalezneme v člancích Smlouvy o fungování Evropské unie ve znění Lisabonské smlouvy.

Pro účely této práce je nejdůležitějším pilířem svoboda volného pohybu osob, v rámci které jsou od vzniku Evropského společenství jeho občané oprávněni usazovat se, pracovat, žít, studovat či vlastnit majetek v kterémkoli členském státě. Tato svoboda se vztahuje jak na fyzické tak na právnické osoby, z čehož vyplývá, že nejde o pouhé přemísťování osob. Díky této svobodě mohou občané Evropské unie vycestovat ze svého státu do jiného bez jakéhokoliv povolení. V souvislosti s volným pohybem osob je zajištěn také volný pohyb pracovníků členských států v rámci Unie, který je stanoven v článku 45 Smlouvy o fungování Evropské unie.³⁰

4.2 CIZINEC

Pro správné vymezení pojmu cizinec, se musíme podívat do platného vnitrostátního právního řádu. V tomto případě nám například aktuální cizinecký zákon vymezuje, že cizincem se rozumí fyzická osoba, která není státním občanem České republiky, včetně občana Evropské unie.³¹ Další definici cizince budeme moci brzy naléznout v novém zákoně č. 91/2012, o mezinárodním právu soukromém a procesním, a to konkrétně v § 26 odst. 1, podle kterého se cizincem „rozumí fyzická osoba, která není státním občanem České republiky. Zahraniční právnickou osobou se rozumí právnická osoba se sídlem mimo území České republiky.“³² A v nakonec se můžeme podívat i do nového občanského zákoníku, který je sepsán pod číslem 89/2012 Sb. a zde v § 3024 nalezneme vymezení zahraniční osob, kde se za tuto osobu považuje „fyzická osoba s bydlištěm nebo právnická osoba se sídlem mimo území České republiky.“³³ Nicméně oba poslední zmiňované zákony nenabýli prozatím účinnosti.

Já bych ovšem termín cizinec (osoba nemající občanství České republiky) ráda rozvedla dále a tak jej rozdělím na legální a nelegální cizince. Nelegálním se může

³⁰ PIKNA, Bohumil. Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva (prizmatem Lisabonské smlouvy).

3. rozš. vyd. Praha: Linde, 2012, 435 s. ISBN 978-80-7201-889-5, str. 115-118

³¹ § 1, odst. 2, Zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky

³² § 26 odst. 1, Zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním

³³ § 3024 odst. 1, Zákona č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník

stát cizinec, který nevycestuje z České republiky, i když mu bylo uloženo správní vyhoštění, či uložen trest vyhoštění soudem, tudíž cizinec, který nemá povolení k pobytu. Avšak za nelegálního můžeme považovat i cizince, který má povolení k pobytu, ale nemá např. pracovní povolení. Legálním cizincem mohou být tři kategorie osob a každá z těchto kategorií je rozváděna v samostatném zákoně.

První kategorií je azylant neboli cizinec, jemuž byl udělen azyl v České republice. Právní režim a postavení azylanta je upravován zákonem č. 325/1999 Sb., o azylu. V letech 1996 a 1997 počet žadatelů o azyl v České republice činil něco málo přes 2 tisíce osob. Z těchto žadatelů byl pouhým 96 osobám tento azyl opravdu udělen. Pokud bychom data z průběhu let 1996 až 2011 zapracovali do grafu, viděli bychom, že se graf podobá „sinusoidě“. Množství žadatelů o azyl se zvyšoval až do nejvyšší hodnoty v roce 2001, kdy bylo osob žádajících o azyl téměř 2 tisíce a poté opět snižoval a v posledním sledovaném roce 2011 činil 700 osob. Ve srovnání s počtem žadatelů se skutečný počet osob, kterým byl tento azyl udělen, se v průběhu let nijak nelišil. Množství osob, kterým byl azyl udělen, a byli tedy v postavení azylanta, vždy činilo 100 maximálně 200 osob.³⁴

Druhou kategorií je cizinec pod dočasnou ochranou, který je definován zákonem č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců. Česká republika poskytne dočasnou ochranu cizincům, kteří hromadně opustili stát, jehož jsou občany, nebo který jim přiznal azyl; cizincům, kteří hromadně opustili stát svého posledního trvalého bydliště, jsou-li osobami bez státního občanství a cizincům, kteří se do státu nemohou vrátit.³⁵ Dočasně jsou chráněni cizinci, kteří požádali v České republice o azyl a čekají, až jim bude vydáno povolení k pobytu na základě udělení mezinárodní ochrany.

A konečně třetí kategorie, kterou jsou cizinci jako taková v režimu platného „cizineckého zákona“. Tuto kategorii dále dělíme na cizince z Evropské unie a ze třetích států. Poslední zmíněná diference je velmi podstatná, jelikož občan

³⁴ Viz příloha č. 3

³⁵ § 1, odst. 3 Zákona č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců

Evropské unie má dle zákona zcela jiné podmínky ke vstupu a pobytu na našem území než občan ze třetích států. Analogicky k definici pojmu cizinec, můžeme vysvětlit i pojem občan Evropské unie, jako osobu, která má státní občanství členského státu Evropské unie.

Každý cizinec má právo vstoupit na území České republiky přes hraniční přechod v místě a čase určeném k provádění kontroly. Tímto přechodem je myšleno místo určené pro překračování státních hranic České republiky, které je přesně vymezené v mezinárodní smlouvě, dále pak mezinárodní letiště, vnitřní hranice a prostor mezinárodního vlaku a paluba lodě.³⁶ Pro občany Evropské unie a jejich rodinné příslušníky platí povinnost při hraniční kontrole na mezinárodních letištích předložit policii platný cestovní průkaz. Pokud se jedná o státní příslušníky třetích zemí, kteří vstupují na území pro pobyt, jehož délka nepřekročí za období šesti měsíců dobu delší než tři měsíce, platí podmínky, při kterých musejí předložit platný cestovní doklad nebo doklady, opravňující překročení hranice, platné vízum (nebo jsou držiteli platného povolení k pobytu), dále musejí zdůvodnit účel a podmínky předpokládaného pobytu a nejsou osobami, jimž má být vstup odepřen (proto, že jsou vedeni v SIS) a nejsou považováni za hrozbu pro veřejný pořádek, vnitřní bezpečnost, či veřejné zdraví.

4.3 CIZINECKÉ REŽIMY

Každý stát musí zajistit na svém území tzv. minimální cizinecký standard vůči cizincům. Ten spočívá v poskytnutí cizincům takových práv, která jsou mu poskytována vlastním státem a to i v případě, že by je přijímající stát vlastním občanům odíral. Každý stát uplatňuje vůči cizincům tzv. cizinecký režim. Existují 3 typy cizineckého režimu a všechny tyto typy spočívají v míře poskytnutých práv. Nejvýhodnější pro cizince je národní režim, protože jsou na tom cizinci v podstatě stejně jako vlastní státní občané. I když i zde existují určité rozdíly a to, že cizinci například nemohou vykonávat určitá povolání, nemají politická práva a nemohou nabývat určitý druh majetku. Dalším režimem je režim zvláštní, který si státy poskytují na základě mezinárodních smluv nebo členství v mezinárodní organizaci. Tento režim požívají všichni občané členských států Evropské unie. Aby

³⁶ § 3, odst. 2 Zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky

se státy vyhnuly odlišnému, především horšímu, postavení svých státních občanů oproti postavením občanů z cizího státu na svém území, smluvně si toto postavení občanů zajišťují, a to na základě principů vzájemně shodného právního postavení svých občanů. Třetím režimem, který se používá převážně v oblasti zahraničních investic, je režim nejvyšších výhod, kdy cizincům je poskytováno stejné právní postavení, jako je poskytováno státním příslušníkům jiných států, se kterými stát zavazuje příslušná mezinárodní smlouva.

4.4 CIZINECKÝ ZÁKON

Parlament se usnesl na zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, často nazývaném také jako cizinecký zákon. Tento zákon je ve znění novely č. 494/2012 Sb., účinný od 1. ledna 2013 do 31. prosince 2014 a upravuje především podmínky vstupu a vycestování zahraničních osob na a z území České republiky, a dále vymezuje působnosti některých institucí zainteresovaných do této problematiky. Už z názvu zákona si dovodíme, že se zaměřuje především na otázky vstupu a pobytu cizinců na území České republiky. Je nutné ještě dodat, že tento zákon se nevztahuje na cizince, jejichž pobyt na území upravují speciální právní předpisy. Pobyt žadatelů o azyl a mezinárodní ochranu jsou upraveny zákonem č. 325/1999 Sb., o azylu. Osoby požívající doplňkové ochrany žadatele o udělení oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany upravuje zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců.

Zákon o pobytu cizinců se člení na šest částí a devatenáct hlav. V úvodních ustanoveních v hlavě první nalezneme podrobněji sepsaný předmět úpravy a vymezení působnosti tohoto zákona. Další hlavy nesou postupně názvy: vstupy a odepření vstupu na území, přechodný a trvalý pobyt na území, pobyt občana Evropské unie a jeho rodinných příslušníků na území, pobyt cizince narozeného na území, vycestování cizince z území, hlášení místa pobytu na území, povinnosti, cestovní doklad, průkaz o povolení k pobytu, správní vyhoštění, zvláštní opatření za účelem vycestování cizince z území a zajištění cizince, zařízení, průvoz cizince a nežádoucí osoba, správní delikty, informační systémy, působnost policie a ministerstva zahraničních věcí a oprávnění policie,

správní řízení a soudní přezkum, společná ustanovení a zmocňovací a přechodná ustanovení.³⁷ V tomto zákoně nalezneme komplexní úpravu vstupu a pobytu cizinců, a to jak cizinců ze třetích zemí i občanů EU, na území České republiky. Tento zákon nám také poslouží pro přesné vymezení pojmů jako je cizinec, občan Evropské unie, jednotlivé druhy pobytu na území a za jakých podmínek je cizinec získá a další. Samostatnou kapitolu, která by se věnovala tématu zaměstnávání, či podnikání zahraničních osob v tomto zákoně nenalezneme, nicméně v jednotlivých ustanoveních jsou uváděny například, jaké náležitosti jsou třeba předložit k žádosti cizince o udělení víza k pobytu nad 90 dnů za účelem zaměstnání či podnikání. Tento předpis se může mnohým zdát komplikovaným, což je v důsledku jeho hojných novelizací, kvůli kterým se stává poměrně nepřehledným.

4.5 PODNIKÁNÍ

Podnikáním rozumíme určitou činnost, kterou provádí osoby, za účelem dosažení zisku. Obchodní zákoník definuje „*podnikání jako soustavnou činnost prováděnou samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku.*“³⁸

Podmínkou soustavnosti, jak již ze samotného pojmu vyplývá, se rozumí trvalý nebo pravidelně se opakující výkon nějaké činnosti (v našem případě podnikatelské činnosti). Samostatností je myšleno, pokud podnikatel svou činnost samostatně organizuje a rozhoduje o ní. S tím souvisí podmínka další, provozovat živnost pod vlastním jménem neboli činit právní úkony při této činnosti pod svým jménem a příjmením (nebo pod svou obchodní firmou). Podnikatel samozřejmě musí odpovídat za své závazky celým svým majetkem, což vyplývá z další podmínky „na vlastní odpovědnost“. Poslední podmínka podnikání za účelem dosažení zisku není až tolik zavazující, protože podnikatel ve skutečnosti zisku dosáhnout nemusí, ale pro tuto okolnost je důležitý úmysl tohoto zisku dosáhnout.

V obchodním zákoníku dále nalezneme definici podnikatele, jako osoby zapsané v obchodním rejstříku, která podniká na základě živnostenského oprávnění nebo jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštním předpisů

³⁷ Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky

³⁸ §2 odst. 1, Zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

anebo jím může být také, osoba, která provozuje zemědělskou činnost.³⁹ Podnikání v tomto smyslu mohou provozovat tedy jak fyzické, tak právnické osoby. Osoba podnikatele musí být nezaměnitelná s osobou jiného podnikatele. K diferenciaci jednoho od druhého slouží několik identifikačních znaků. Těmito znaky jsou jméno a příjmení nebo název obchodní firmy, sídlo, bydliště a místo podnikání, identifikační číslo, popřípadě číslo, pod kterým je osoba evidována v příslušném registru.⁴⁰

4.5.1 ŽIVNOST

„Živností je soustavná činnost provozovaná samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených tímto zákonem.“⁴¹

Smysl pojmu živnost je vymezen v návaznosti na pojem podnikání v obchodním zákoníku. Obchodní zákoník všeobecně upravuje práva a povinnosti podnikajících jedinců a živnostenské podnikání označuje jako jednu z možných právních forem podnikání. Živnostenský zákon má poté úlohu, aby stanovil konkrétní podmínky, za kterých je možné toto podnikání provozovat.

Fyzická osoba může v České republice začít provozovat živnost až v případě, že k této činnosti získá živnostenské oprávnění. Podnikatelská činnost bez příslušného oprávnění se považuje za neoprávněné podnikání a je pokládána za trestný čin, který může být postížen i v rámci trestního zákona. Fyzická osoba, která nemá bydliště na území České republiky, nebo právnická osoba, která nemá sídlo na území České republiky, může na území České republiky provozovat živnost za stejných podmínek a ve stejném rozsahu jako česká osoba, pokud z tohoto nebo zvláštního zákona nevyplývá něco jiného.⁴² Osoba, která chce provozovat živnost, musí splňovat všeobecné podmínky pro její provozování, kterými jsou zletilost (dosažení věku 18 let), způsobilost k právním úkonům a bezúhonnost. Mimo tyto všeobecné podmínky existuje i zvláštní podmínka

³⁹ §2 odst. 2, Zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

⁴⁰ ŠVARC, Zbyněk. *Základy obchodního práva*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, 432 s. ISBN 978-807-3801-441.

⁴¹ § 2, Zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání

⁴² § 5 odst. 2, Zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání

pro provozování živnosti a tou je odborná nebo jiná způsobilost, která může být prokázána například dokladem o odborné kvalifikaci.

V České republice existují dva druhy živností a to živnosti ohlašovací a koncesované. Živnosti ohlašovací jsou provozovány na základě ohlášení a vznikají dnem ohlášení. Tato živnost se dále dělí na živnosti řemeslné, vázané a živnost volná.⁴³ Všechny tyto živnosti jsou uvedené v přílohách zákona o živnostenském podnikání.

Koncesované živnosti na základě koncese vznikají dnem nabytí právní moci rozhodnutí o udělení koncese.⁴⁴ Stejně jako živnosti ohlašovací jsou tyto taxativně vymezené v příloze zákona o živnostenském podnikání.

Fyzická osoba, která chce provozovat ohlašovací nebo koncesovanou živnost, je povinna to ohlásit živnostenskému úřadu místně příslušnému podle jejího bydliště na území České republiky.

Průkazem živnostenského oprávnění je živnostenský list, který osvědčuje splnění podmínek pro provozování živností ohlašovacích. V případě udělení koncese je jako průkaz živnostenského oprávnění vydávána koncesní listina.

4.5.2 OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

Pojem obchodní společnosti nalezneme v obchodním zákoníku, kde je tato společnost označena za „*právní osobu založenou za účelem podnikání, nestanoví-li právo Evropských společenství či zákon jinak. Společnostmi jsou veřejná obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezeným, akciová společnost, evropská společnost a evropské hospodářské zájmové sdružení.*“⁴⁵ Dále již můžeme nahlédnout do dosud neúčinného zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech. Zde je pro obchodní společnosti uveden nový termín a to obchodní korporace, nicméně vymezení zůstává prakticky stejné.

⁴³ § 19 a násl., Zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání

⁴⁴ § 9 a § 10, Zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání

⁴⁵ § 56 odst. 1, Zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

Přes počáteční definice ze zákona je nutné dodat, že přesné vymezení pojmu obchodní společnost činí problémy. Mnozí odborníci na obchodní právo si otázkou definování obchodní společnosti lámou hlavu celé staletí a stále nedospěli k jasné odpovědi. Není možné totiž říci, že obchodní společnost je spojení osob za určitým účelem, jelikož společnost může zakládat i jediná osoba. V souvislosti s existencí obchodních společností založených za nekomerčním účelem nelze tedy tvrdit, že účelem obchodních společností je podnikání. Přes naznačené obtíže při definování tohoto pojmu jej můžeme v učebnicích nalézt. První definicí je vymezena obchodní společnost jako „*spojení dvou nebo více osob, vytvořené smlouvou v úmyslu provozovat obchody ke společnému zisku a ztrátě.*“⁴⁶ Obchodní společnosti se vyskytují v rozličných právních formách. Jejich tradiční dělení je na osobní a kapitálové společnosti. Obě tyto formy obchodních společností mají řadu charakteristických znaků.

Obchodní společník v osobní obchodní společnosti ručí za její závazky neomezeně, jeho obchodní podíl je nepřevoditelný a zánik jeho členství ovlivňuje existenci celé společnosti. Zatímco společníci kapitálových obchodních společností mají vkladovou povinnost v minimální částce dané zákonem a tento vklad ovlivňuje podíl společníka na rozhodování o záležitostech společnosti. Podmínkou založení kapitálové společnosti je tedy primární vytvoření základního jmění, jehož minimální výše je také určena zákonem. Na rozdíl od osobní obchodní společnosti u kapitálové společnosti zánik členství společníka ve společnosti nesouvisí její samotnou existencí a ručení společníků za závazky společnosti je limitováno.⁴⁷

⁴⁶ Fisher, F. Lehrbuch des österreichischen Handelsrechts mit Ausschluß des Wechsel – und See-Rechts. 1. vydání. Praha : Kronberger und Weber, 1828, s. 74

⁴⁷ Eliáš, K., Pokorná, J., Dvořák, T. Kurs obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva. 6. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, 538 s., str. 5 - 11

5 TYPY POBYTU

Ještě před samotným diferencováním typů pobytů na území České republiky, bychom si měli strukturovat cizinecké právo ČR a to na pobytové režimy, druhy pobytu a pobytové účely.

Pobytové režimy požívají občané Evropské unie, cizinci ze třetích zemí, cizinci, kteří žádají o azyl či mezinárodní ochranu a jiné režimy, kterým je například dočasná ochrana. Pro každou z těchto kategorií osob je v jednotlivých zákonech vymezena osobní působnost. Samozřejmě každá tato skupina požívá jiná práva a povinnosti, co se týče například vstupu, či pobytu na území. Občané EU a jejich rodinní příslušníci mají výrazné zvýhodnění oproti cizincům ze třetích zemí, u kterých můžeme obecně říci, že to jsou ti, kteří nespádají do kategorie občanů EU ani azylu. Tímto zvýhodněním jsou práva volného pohybu a pobytu. Volný pohyb je základním právem zaručeným občanům Evropské unie, tedy i občanům České republiky. Obecně je tímto pohybem svobodné vycestování takového občana, který tak může se svými rodinnými příslušníky volně cestovat v rámci celé Evropské unie a jediný průkaz, který mu k tomu stačí je průkaz totožnosti nebo platný pas. Volným pobytem je pak právo občana EU na pobyt v jakémkoliv členském státě aniž by musel vyřizovat jakékoliv formality či povolení za předpokladu, že doba tohoto pobytu nepřesáhne 90 dní. Zákon o pobytu cizinců jmenuje několik případů, kdy je této zvýhodněné kategorii (občané EU a jejich rodinní příslušníci) znemožněn vstup nebo pobyt v ČR. K takovým zásahům do práva volného pohybu mohou přistoupit členské státy z důvodů ochrany bezpečnosti státu, veřejného pořádku a veřejného zdraví.⁴⁸

Pojem pobyt s trochou nadsázky může označovat způsob bytí či existence člověka na světě, v našem případě na určitém území. Dělíme ho na 3 základní druhy a to na krátkodobý, dlouhodobý a trvalý pobyt. Ve zkratce krátkodobým pobytem označujeme pobyt, který nepřevyšuje 90 dní během každých šesti měsíců. Dlouhodobý pobyt potom logicky slouží k pobytu nad 90 dní a trvalý pobyt je zpravidla vydáván na dobu neurčitou. Pobytovým účelem pro tyto pobyty pak je

⁴⁸ ČIŽINSKÝ, Pavel a kol. *Cizinecké právo*, Praha: Linde, 2012, str. 122

„zejména výdělečná činnost, ať už podnikání či zaměstnání, rodinné soužití, studium, turismus a jiné.“⁴⁹

5.1 POBYTY OBČANŮ EU

Občanem EU je označována osoba, která má občanství alespoň jednoho z 27 států Evropské unie. Tito občané smí vstoupit na území České republiky bez jakéhokoliv povolení. „Cizinec tak může na území pobývat přechodně bez víza, je-li občanem EU.“⁵⁰ To mu dovoluje pobývat na území na jakkoliv dlouho. Toto pravidlo je omezeno pouze tak, že se na tyto občany vztahuje ohlašovací povinnost v případě, že předpokládaný pobyt bude delší než 30 dní. Občan EU je tak povinen na policii nahlásit místo svého pobytu na území ve lhůtě 30 dní od vstupu na území a stejně tak je povinen místo pobytu nahlásit i rodinný příslušník občana Evropské unie.⁵¹ Pokud občan EU hodlá na území ČR pobývat přechodně po dobu delší než 3 měsíce a neohrožil bezpečnost státu nebo nenarušil veřejný pořádek, může požádat o registraci pobytu. Tuto registraci vydá občanu na jeho žádost Ministerstvo.⁵² Tato registrace se stává potvrzením o přechodném pobytu, nicméně v žádném případě by neměl být tento institut zaměňován s povolením k přechodnému pobytu, které získávají cizinci z třetích zemí. V tomto případě je zcela na uvážení občana EU, zda o potvrzení požádá. Zpravidla tak může cizinec činit v případě, že bude přijat do zaměstnání a bude pro zaměstnavatele potřebovat úřední potvrzení pobytu. K žádosti o vydání tohoto potvrzení musí občan EU předložit cestovní doklad, doklad potvrzující účel pobytu, fotografie, doklad o zdravotním pojištění a doklad o zajištění ubytování na území.⁵³ Pokud ministerstvo vnitra této žádosti vyhoví, tak vydá cizinci pobytovou kartu rodinného příslušníka občana Evropské unie. Tento průkaz je *veřejnou listinou, vyhotovuje se v českém jazyce a dvou cizích jazycích podle mezinárodních zvyklostí*⁵⁴ a nemá časové omezení a platí tedy až do doby než jeho držitel získá trvalý pobyt, čili nejvýše 5 let.

⁴⁹ ČIŽINSKÝ, Pavel a kol. *Cizinecké právo*, Praha: Linde, 2012, str. 28

⁵⁰ § 18, Zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky

⁵¹ § 93 odst. 2, Zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky

⁵² § 87a odst. 1, Zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky

⁵³ § 87a odst. 2, Zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky

⁵⁴ § 87o odst. 1, Zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky

Občan Evropské unie může využít také trvalého pobytu na území ČR a to v případech vyjmenovaných v § 87g zákona č. 326/1999 Sb. Nejčastějším důvodem pro udělení trvalého pobytu je vydání povolení k trvalému pobytu na žádost cizince a to *„po 5 letech nepřetržitého přechodného pobytu na území, ale také pokud jde o občana Evropské unie mladšího 18 let, který byl svěřen do náhradní výchovy rozhodnutím příslušného orgánu“*.⁵⁵ Ministerstvo vydá povolení k trvalému pobytu občanu EU také na žádost a to za zvláštních podmínek uvedených v § 87g odst. 2 a 3. K žádosti o povolení k trvalému pobytu je nutné předložit stejné doklady, jako k žádosti o povolení k přechodnému pobytu, vyjma dokladu o zdravotním pojištění. Na základě žádosti cizince o přechodný pobyt je vydán průkaz o povolení k trvalému pobytu, který je také samostatným dokladem obsahujícím stejné náležitosti jako průkaz o přechodném pobytu, s tím rozdílem, že tento doklad se vydává na dobu určitou (tj. 10 let) a jeho platnost se dá opakovaně opět o 10 let prodloužit.⁵⁶

5.2 POBYTY RODINNÝCH PŘÍSLUŠNÍKŮ OBČANŮ EU A ČR

Rodinní příslušníci jsou taxativně vymezeni v § 15a zákona č. 326/1999 Sb., a jsou jimi manžel, rodič (v případě občana EU mladšího 21 let, kterého vyživuje a žije s ním ve společné domácnosti), dítě mladší 21 let nebo dítě manžela občana Evropské unie a nezaopatřený přímý příbuzný.⁵⁷ V tomto případě je nutné upozornit, že následující odstavec se vztahuje na rodinné příslušníky občanů EU a ČR, kteří sami nemají pobyt ani v jedné členské zemi EU a zároveň ani v České republice, z čehož vyplývá, že jsou tedy cizinci z třetích zemí. *„Právo vstupu plyne ze samotného rodinného vztahu a nesmí být vyjma výhrady veřejného pořádku, bezpečnosti a zdraví dále podmíněno. Rodinný příslušník v zásadě prokazuje pouze svoji totožnost a existenci rodinného vztahu.“*⁵⁸ Pro cizince ze třetích zemí, platí, že po nich může být vyžadováno vstupní vízum.

Co se týče práva pobytu rodinných příslušníků občanů EU/ČR není podobně jako v případě samotných občanů EU nutné žádat o vydání povolení k pobytu po

⁵⁵ § 48g, Zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky

⁵⁶ § 87r odst. 3, Zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky

⁵⁷ § 15a odst. 1, Zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky

⁵⁸ ČIŽINSKÝ, Pavel a kol. *Cizinecké právo*, Praha: Linde, 2012, str. 128

dobu 3 měsíců. Do uplynutí této doby je tento rodinný příslušník povinen požádat o povolení k přechodnému pobytu. Žádost o povolení k přechodnému pobytu se doručuje Ministerstvu vnitra a přikládají se doklady jako u žádosti o povolení k přechodnému pobytu, který podává občan Evropské unie. V případě kladného rozhodnutí ministerstva je vydána pobytová karta rodinného příslušníka s dobou platnosti nejvýše 5 let, obdobně jako u občana EU.⁵⁹

Rodinným příslušníkům, kteří jsou probíráni v této kapitole, se dle § 87h odst. 1 písm. b) zákona č. 326/1999 Sb., se vydá povolení k trvalému pobytu na žádost „*po 2 letech jeho nepřetržitého přechodného pobytu na území, pokud je nejméně 1 rok rodinným příslušníkem státního občana České republiky, který je na území přihlášen k trvalému pobytu, nebo rodinným příslušníkem občana jiného členského státu Evropské unie, kterému bylo vydáno povolení k trvalému pobytu na území.*“⁶⁰

5.3 CIZINCI ZE TŘETÍCH STÁTŮ

Cizince ze třetích zemí můžeme dále rozdělit na cizince, kteří mají vízovou povinnost a na ty, kteří tuto povinnost nemají. Seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou osvobozeni od vízové povinnosti v členských státech Evropské unie, se řídí nařízením Rady (ES) č. 539/2001 ve znění nařízení (ES) č. 2414/2001 a nařízením Rady (ES) č. 453/2003.⁶¹ Bezvízový styk se vztahuje pouze na krátkodobé nevýdělečné pobyty (do 90 dnů). Pokud by šlo o krátkodobý výdělečný pobyt, musejí cizinci ze třetích zemí zažádat o vízum k pobytu do 90 dnů za účelem zaměstnání. Jednotlivé bezvízové pobyty a pobyty s krátkodobým vízem se sčítají a nesmějí přesáhnout 3 měsíce během 6ti měsíců. Všichni občané třetích států mají povinnost vůči cizinecké policii v místě svého pobytu, aby zde do 3 dnů od vstupu na území nahlásili svůj pobyt. Podmínky udělování krátkodobého víza či důvody pro jeho neudělení stanovuje Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 810/2009 ze dne 13. července 2009 o kodexu Společenství o vízech (vízový kodex). O krátkodobé vízum žádá cizinec na zastupitelském úřadě, nebo na hraničním přechodu ve zvláštních případech (pokud jde například o rodinného

⁵⁹ ČIŽINSKÝ, Pavel a kol. *Cizinecké právo*, Praha: Linde, 2012, str. 134

⁶⁰ § 87h odst. 1 písm. b) Zákona č. 326/1999 Sb., Zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky

⁶¹ Příloha č. 4

příslušníka). Krátkodobé vízum uděluje a do cestovního dokladu zapisuje cizinecká policie, a k ní se též podává žádost o prodloužení doby pobytu na krátkodobé vízum.⁶²

Jak bylo již výše psáno, pokud se cizinec ze třetí země chystá vstoupit a pobývat na území České republiky déle než 3 měsíce (90 dní) musí zažádat o vízum nad 90 dnů na zastupitelském úřadě v zahraničí. Takové vízum je možné žádat za účelem společného soužití rodiny, zaměstnání, podnikání, výzkumu, studia, převzetí povolení k trvalému pobytu, dlouhodobému pobytu, zelené karty, modré karty či za účelem strpění.

Vízum za účelem strpění je vízum k pobytu nad 90 dní, které je udělováno za mimořádných situací. Toto vízum je vydáno *„cizinci, kterému ve vycestování z území brání překážka na jeho vůli nezávislá; cizinci, který je svědkem nebo poškozeným v trestním řízení a jeho účast na řízení je nezbytná; cizinci, který v době platnosti oprávnění k pobytu, jehož platnost nelze prodloužit, požádal na území o vydání povolení k trvalému pobytu, pokud je k tomu podle § 69 oprávněn a o této žádosti nebylo rozhodnuto v době platnosti oprávnění k pobytu cizince na území, nebo cizinci, který podal žalobu proti rozhodnutí ministerstva, kterým byla zrušena platnost víza k pobytu nad 90 dnů nebo povolení k dlouhodobému pobytu anebo byla zamítnuta žádost o prodloužení platnosti povolení k dlouhodobému pobytu nebo žádost o povolení k trvalému pobytu, za podmínky, že současně podal návrh na přiznání odkladného účinku této žaloby.“*⁶³

Žádost o povolení k dlouhodobému pobytu se podává na místně příslušné pracoviště ministerstva vnitra.⁶⁴ K žádosti je cizinec povinen předložit náležitosti dle § 31 odst. 1 zákona č. 326/1999 Sb. V případě dlouhodobého pobytu za účelem zaměstnání je vyžadováno k žádosti ještě přiložit *„povolení k zaměstnání nebo v žádosti uvést číslo jednacích žádostí o vydání povolení k zaměstnání a u které krajské pobočky Úřadu práce České republiky o*

⁶² § 20, Zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky

⁶³ § 33 odst. 1, Zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky

⁶⁴ Příloha č. 5

*takové povolení požádal.*⁶⁵ A pokud jde o dlouhodobý pobyt za účelem podnikání je cizinec povinen přiložit doklad o zápisu do příslušného rejstříku.⁶⁶

Rozhodnutí ministerstva o udělení či případném neudělení víza by mělo být vydáno do 90 dnů (ve složitých případech do 120 dnů) a mívá platnost maximálně 6 měsíců. Po uplynutí této doby je možné požádat o prodloužení jeho platnosti.⁶⁷

*„Povolení k trvalému pobytu se na žádost vydá cizinci po 5 letech nepřetržitého pobytu na území.“*⁶⁸ Do doby tohoto nepřetržitého pobytu se však započítává pouze pobyt na základě dlouhodobého víza, povolení k dlouhodobému pobytu a doba podle dokladu vydaného dle zákona o azylu a zákona o dočasné ochraně cizinců. Započítává se taktéž doba v období nepřítomnosti na území, pokud tato období nepřesáhla 6 měsíců a v souhrnu 10 měsíců.⁶⁹ Žádost se podává k zastupitelskému úřadu nebo ministerstvu za podmínek stanovených v § 69 a 70 zákona č. 326/1999 Sb.

⁶⁵ § 31 odst. 2, Zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky

⁶⁶ § 31 odst. 4, Zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky

⁶⁷ SDRUŽENÍ PRO INTEGRACI A MIGRACI. *Praktické informace pro cizince: Cizinci ze zemí mimo EU* [online]. [cit. 2013-02-21]. Dostupné z: <http://www.migrace.com/cs/poradna/informace-pro-cizince/cizinci-ze-zemi-mimo-eu/viza-nad-90-dnu>

⁶⁸ § 68 odst. 1, Zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky

⁶⁹ § 68 odst. 2, Zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky

6 ZAMĚSTNÁVÁNÍ A PODNIKÁNÍ ZAHRANIČNÍCH OSOB

6.1 ZAMĚSTNÁVÁNÍ ZAHRANIČNÍCH OSOB

Právo na zaměstnání, tak jak vyplývá z Listiny základních práv a svobod, má každá fyzická osoba (i zahraniční), která chce a může pracovat a o práci se uchází. Hlavním zdrojem právní úpravy zaměstnávání cizinců je zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, který v prvotních ustanoveních definuje účastníky právních vztahů. Těmito účastníky jsou Česká republika zastupovaná Ministerstvem práce a sociálních věcí a úřady práce, fyzické osoby, které mohou být zaměstnancem (fyzickými osobami jsou v tomto smyslu myšleni občané ČR a také cizinci, kteří splňují určité podmínky dané zákonem o zaměstnanosti), zaměstnavatelé a právnické a fyzické osoby vykonávající činnosti podle zákona o zaměstnanosti.⁷⁰ Tento předpis upravuje podmínky vstupu cizinců na český pracovní trh, povinnosti zaměstnavatelů vůči cizincům, zaměstnávání cizinců zprostředkované agenturami a také sankce v případě nelegálního zaměstnávání.

Účastníkem právního vztahu může být kterákoli fyzická osoba, která má způsobilost být zaměstnancem. Ohledně zaměstnávání cizinců na území České republiky, můžeme cizince rozdělit do dvou kategorií a to na cizince, kteří podle zákona o zaměstnanosti požívají stejná práva a mají stejné postavení jako občané České republiky a cizinci, kteří mají vstup na trh práce České republiky omezen.

Cizincem, který má stejné postavení jako občan České republiky je míněn *„státní příslušník členského státu Evropské unie a jeho rodinný příslušník a rodinní příslušníci občana České republiky, kteří nejsou občany České republiky ani jiného členského státu EU.“*⁷¹ Dalšími kategoriemi osob, které mají stejné postavení, jako občan ČR jsou cizinci s trvalým pobytem na území České republiky a cizinci, kterým byla udělena mezinárodní ochrana ve formě azylu nebo doplňkové ochrany dle zákona o azylu.⁷² Tyto čtyři kategorie zahraničních osob mají volný vstup na trh práce, mohou pracovat bez

⁷⁰ § 3 odst. 1, Zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti

⁷¹ § 3 odst. 2, Zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti

⁷² § 98, Zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti

pracovního povolení a mají přístup ke službám zaměstnanosti jako občané České republiky, ovšem s jedním rozdílem. Zaměstnavatel má při zaměstnávání cizinců oznamovací povinnost vůči úřadu práce. Tato písemná povinnost musí být doručena na příslušnou pobočku Úřadu práce nejpozději v den nástupu této osoby k výkonu práce.⁷³ Tato povinnost zaměstnavatele je zakotvena v § 87 a § 102 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. Zaměstnavatel, který zamýšlí zaměstnávat cizince má určité povinnosti. Zaměstnavatel na volná místa může obsadit cizince v případě, že s ohledem na požadovanou kvalifikaci nebo nedostatek volných pracovních sil nelze místo obsadit jinak. Zájem zaměstnávat cizince je povinen zaměstnavatel oznámit a předem projednat s krajskou pobočkou Úřadu práce.⁷⁴ Pokud Úřad práce souhlasí se zaměstnáváním cizinců, zaměstnavatel může cizince zaměstnat za předpokladu, že cizinec má platné povolení od příslušného Úřadu práce (neplatí pro občany EU, jeho rodinné příslušníky a rodinné příslušníky občana ČR, kteří nejsou občany ČR ani jiného členského státu EU), platné povolení k pobytu a písemně uzavřenou pracovní smlouvu.⁷⁵ Rozhodnou skutečností pro vstup výše uvedených cizinců není udělení přechodného pobytu. A v případě osob, které nejsou občany EU (a jejich rodinní příslušníci) ani rodinní příslušníci občana České republiky je rozhodnou skutečností pravomocné rozhodnutí o udělení trvalého nebo přechodného pobytu nebo mezinárodní ochrany ve formě azylu či doplňkové ochrany. Další možností cizinců ze třetích zemí pro vstup může být okamžik, kdy se tento cizinec stane rodinným příslušníkem občana Evropské unie nebo České republiky, například díky uzavření sňatku.

Druhou kategorií cizinců jsou tedy ti cizinci, kteří nejsou zahrnuti v ustanovení § 3 odst. 2 zákona o zaměstnanosti, a na které se také samozřejmě nevztahuje ustanovení § 98 téhož zákona. Těmito cizinci jsou myšleni cizinci ze třetích zemí, kteří k legálnímu vstupu na náš pracovní trh potřebují povolení k zaměstnání a oprávnění k pobytu, případně musejí být držiteli zelené nebo modré karty. Právní úpravu povolení k zaměstnání cizince nalezneme v části třetí, druhé hlavě zákona o zaměstnanosti v § 89 a následujících. Žádost o vydání povolení

⁷³ § 87 odst. 1, Zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti

⁷⁴ Příloha č. 6

⁷⁵ MPSV: *Postup zaměstnavatele při zaměstnávání zaměstnanců ze zahraničí Hlášení volných pracovních míst* [online]. 13. 9. 2012 [cit. 2013-02-21]. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zz_zamest_cizincu/zz_ziskavani

k zaměstnání obsahuje identifikační údaje cizince, adresu v zemi trvalého pobytu a adresu pro doručování zásilek, číslo cestovního pasu a orgánu, který jej vydal, identifikační údaje budoucího zaměstnavatele, druh práce, místo výkonu práce a dobu po, kterou by mělo být zaměstnávání vykonáváno a další údaje nezbytné pro výkon zaměstnání.⁷⁶ K žádosti o povolení je dále nutné přiložit vyjádření zaměstnavatele, že cizince zaměstná, doklady osvědčující odbornou způsobilost pro výkon požadovaného zaměstnání.

Od 1. ledna 2012 došlo ke změně zákona o zaměstnanosti, které omezuje zaměstnávání cizinců agenturami. Agenturní zaměstnávání je vlastně zprostředkování zaměstnání. Toto zprostředkování může být činěno na území České republiky, ze zahraničí do ČR nebo z ČR do zahraničí. Toto omezení je upraveno v § 66 zákona o zaměstnanosti, a to tak, že agentury práce nemohou dočasně přidělit k výkonu práce zaměstnance, kterému byla vydána zelená či modrá karta nebo kterému bylo vydáno povolení k zaměstnání.

Pokud se podíváme na počty zaměstnávaných cizinců na území České republiky, tak vidíme, že nejvíce zaměstnaných cizinců se kumuluje v hlavním městě Praze a okolí. V roce 2011 činil počet zaměstnaných cizinců na území hlavního města 110 tisíc osob z celkových 310 tisíc zahraničních osob zaměstnaných na území České republiky. Dalším krajem, ve kterém je vysoké procento zaměstnaných cizinců je jihomoravský kraj, zde bylo v roce 2010 zaměstnaných 34 tisíc zahraničních osob a v roce 2011 tento počet klesl na 29 tisíc osob. V plzeňském kraji byl počet zaměstnaných cizinců roku 2011 okolo 20 tisíc, což je zhruba průměrný počet zaměstnaných zahraničních osob, co se krajů týče. Nejčastějším státním občanstvím zaměstnaných cizinců na území České republiky je Slovensko, Ukrajina a Vietnam.⁷⁷

6.1.1 ZELENÁ KARTA

Se zaměstnáváním zahraničních osob souvisí také institut zelené a modré karty. Zelená karta byla zavedena od 1. ledna 2009 jako nový a zvláštním druhem povolení k dlouhodobému pobytu za účelem zaměstnání na území České republiky. Tento institut je zacílen na státní občany vybraných zemí, jejich seznam

⁷⁶ § 91 odst. 1, Zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti

⁷⁷ Viz. příloha č. 7

je stanoven vyhláškou Ministerstva vnitra č. 461/2008 Sb. Takovou zemí je například Ukrajina, Japonsko, Korejská republika, Chorvatská republika, Kanada, Spojené státy americké a další. Zelená karta se rozlišuje do tří typů. Typ A je vydáván *pro kvalifikované pracovníky s vysokoškolským vzděláním a klíčový personál, typ B pro pracovníky na pracovních pozicích minimálně s požadavkem vyučen a typ C slouží pro ostatní pracovníky.*⁷⁸ Nejčastěji vydávaným typem zelené karty je typ B.

O vydání zelené karty rozhoduje Ministerstvo vnitra a vydává ji pro pracovní pozici uvedenou v centrální evidenci pracovních míst a to cizinci, který splňuje požadované vzdělání. Cizinec, který vlastní zelenou kartu vydanou na konkrétní pracovní místo je oprávněn pobývat na území ČR a pracovat na místě, na které byla zelená karta vydána. Zelená karta je tedy dokladem duálního charakteru, jelikož spojuje povolení k pobytu a povolení k zaměstnání. Délka platnosti zelené karty je 2 až 3 roky.

6.1.2 MODRÁ KARTA

Představuje institut opravňující cizince k dlouhodobému pobytu za účelem zaměstnání vyžadující vysokou kvalifikaci. Vysokou kvalifikaci je pro tyto účely myšleno řádně ukončené vysokoškolské vzdělání nebo vyšší odborné vzdělání a to za předpokladu, že studium trvalo alespoň 3 roky.⁷⁹ Modrá karta opravňuje cizince k pobytu a zároveň výkon zaměstnání. O její vydání žádá cizinec na zastupitelském úřadu. Pokud žádající cizinec pobývá na území na vízum k pobytu nad 90 dnů nebo na povolení k dlouhodobému pobytu, nebo jako držitel modré karty vydané jiným členským státem Evropské unie a žádost podá ve lhůtě do 1 měsíce ode dne vstupu na území, pak je oprávněn žádost podat ministerstvu.⁸⁰ Délka platnosti této karty je maximálně 2 roky.

6.1.3 PRÁVNÍ RÁMEC ZAMĚSTNÁVÁNÍ CIZINCŮ

Pracovněprávní vztahy mezi zahraničním zaměstnancem a tuzemským zaměstnavatelem se řídí především zákoníkem práce, neboli zákonem č. 262/2006 Sb.

⁷⁸ § 42g odst. 2, Zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR

⁷⁹ § 42i odst. 2, Zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR

⁸⁰ § 42i odst. 3, Zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR

a dalšími předpisy s ním souvisejícími. Zákoník práce nerozlišuje mezi pracovníky v návaznosti na státní občanství České republiky. To dovozujeme z § 6 tohoto zákona, kde se definuje pojem zaměstnance jako smluvní strany v pracovněprávních vztazích. Zaměstnancem je dle tohoto ustanovení fyzická osoba, která je způsobilá mít práva a povinnosti v pracovněprávních vztazích a současně je způsobilá vlastními právními úkony těchto práv nabývat a brát na sebe tak odpovědnost. Dalšími zákony upravující zaměstnávání cizinců jsou dva obecné zákony a to zákon o zaměstnanosti č. 435/2004 Sb. a již mnohokrát zmiňovaný zákon o pobytu cizinců na území České republiky č. 326/1999 Sb. Zákon o zaměstnanosti „*upravuje zabezpečování státní politiky zaměstnanosti, jejímž cílem je dosažení plné zaměstnanosti a ochrana proti nezaměstnanosti.*“⁸¹ Tento předpis přímo stanovuje právní postavení občana Evropské unie a jeho rodinného příslušníka v pracovněprávních vztazích a to tak, že má stejné právní postavení v tomto zákoně, jako občan České republiky za předpokladu, že tento zákon nestanoví jinak.⁸²

6.2 PODNIKÁNÍ ZAHRANIČNÍCH OSOB

Co se týče podnikání cizinců, měla by být v první řadě dodržována zásada rovnosti, podle které mají cizinci stejná práva a postavení jako občané České republiky, pokud ze zákona nebo mezinárodní smlouvy nevyplývá něco jiného. Podnikání zahraničních osob na území České republiky může být na základě obchodního zákoníku, živnostenského zákona a zákona o advokacii.

Jak již výše bylo zmíněno, podnikání představuje činnost realizovanou osobami, jejichž cílem je dosažení zisku. Podnikatelem může být fyzická nebo právnická osoba, která je zapsána v obchodním rejstříku. Zahraniční osoba může tedy v České republice podnikat jako fyzická osoba zapsaná v obchodním rejstříku, podnikající na základě živnostenského oprávnění nebo jiného než živnostenského oprávnění dle zvláštních předpisů a provozující zemědělskou výrobu. Zahraniční osoba může se také účastnit podnikání v rámci činnosti obchodních společností nebo družstev založených podle Obchodního zákoníku nebo na území České

⁸¹ § 1, Zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti

⁸² § 3 odst. 2, Zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti

republiky může podnikat prostřednictvím zahraniční právnické osoby a může zde tedy mít pobočku zahraniční společnosti. Dále se taková osoba za účelem podnikání může podílet na založení české právnické osoby, může být jejím společníkem nebo se může stát členem již založené právnické osoby.⁸³ Samozřejmě zahraniční osoba také může sama založit právnickou osobu nebo se stát jejím jediným společníkem v případě, že to Obchodní zákoník připouští. Takto založit právnickou osobu může cizinec pouze podle platného českého práva. Stávající Obchodní zákoník rozeznává několik druhů právnických osob a to veřejnou obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezeným, akciovou společnost, evropskou společnost a evropské hospodářské zájmové sdružení⁸⁴ [v zákoně č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), který bude účinný od 1. ledna 2014, přibývá pojem obchodní korporace. Ten obsahuje obchodní společnosti tak, jak je dnes známe, ve výše napsaném výčtu, a družstva].

6.2.1 PODNIKÁNÍ CIZINCŮ DLE ŽIVNOSTENSKÉHO ZÁKONA

Živnostenské podnikání cizinců na území České republiky se řídí zákonem č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání. Podle ustanovení § 5 odst. 1 tohoto zákona je oprávněným subjektem k provozování živnosti fyzická nebo právnická osoba, která splňuje stanovené podmínky. Odstavec následující vymezuje zahraniční osobu jako fyzickou osobu nemající bydliště na území České republiky a právnickou osobu, která taktéž nemá sídlo na území České republiky. Takto vyhrazená zahraniční osoba může tedy dle tohoto ustanovení provozovat v ČR živnost za stejných podmínek jako občan ČR, pokud ze zvláštního zákona nevyplývá něco jiného.

V analogii na to je nutné zmínit, že zahraniční fyzická osoba, která chce na území České republiky provozovat živnost má podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky povinnost mít pro pobyt na území České republiky povolení, dále musí k ohlášení živnosti a k žádosti o koncesi doložit

⁸³ KUČERA, Zdeněk; PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA Květoslav a kolektiv. *Právo mezinárodního obchodu*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. 407 s. ISBN 978-80-7380-108-3, str. 72 - 74

⁸⁴ § 56 odst. 1, Zákona č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník

doklad prokazující udělení víza k pobytu nad 90 dnů nebo povolení k dlouhodobému pobytu.⁸⁵

Zahraniční fyzická osoba, která za účelem podnikání nezřizuje na území České republiky organizační složku podniku, ohlašuje živnost (podává žádost o koncesi) živnostenskému úřadu příslušnému podle místa povoleného pobytu na území České republiky. Pokud nelze místní příslušnost živnostenského úřadu pro tuto osobu určit podle místa povoleného pobytu v České republice, je místně příslušným živnostenský úřad podle jejího místa podnikání na území České republiky. Zahraniční fyzická osoba, která za účelem podnikání zřizuje na území České republiky organizační složku podniku, ohlašuje živnost (podává žádost o koncesi) živnostenskému úřadu příslušnému podle umístění organizační složky podniku na území České republiky. Právnícká osoba, která hodlá provozovat ohlašovací živnost, je povinna to oznámit živnostenskému úřadu místně příslušnému podle svého sídla. Zahraniční právnícká osoba ohlašuje živnost (podává žádost o koncesi) živnostenskému úřadu příslušnému podle umístění organizační složky podniku na území České republiky.

Zahraničním osobám, které se zapisují do obchodního rejstříku, se při splnění stanovených podmínek vydá živnostenský list nebo koncesní listina před zápisem do tohoto rejstříku. Živnostenské oprávnění může být vykonáváno na celém území České republiky. Těmto osobám vzniká živnostenské oprávnění dnem jejich zápisu do obchodního rejstříku. Nepodají-li návrh na zápis ve lhůtě 90 dnů od doručení živnostenského listu nebo koncesní listiny nebo není-li návrhu vyhověno, musí uvedené doklady neprodleně vrátit.⁸⁶

Počet cizinců z členských zemí Evropské unie s platným živnostenským oprávněním se soustavně zvětšoval a v letech 2004 a 2005 podnikalo v České republice více než 14 tisíc osob. V roce 2006 došlo k poklesu, který však nebyl nikterak velký. Zřetelný nárůst se ukázal v letech 2008 – 2011 a to až na více než 19 tisíc osob. Většina cizinců jsou státní příslušníci Slovenska (11,4 tisíce osob), méně pak polští občané (1,7 tisíce osob) a němečtí občané (1,6 tisíce osob). Podíl cizinců

⁸⁵ § 5 odst. 5, Zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání

⁸⁶ § 10 odst. 4 a 5, Zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání

vlastníci živnostenské oprávnění ze zemí Evropské unie představuje jen jednu pětinu všech cizinců s živnostenským oprávněním. V letech 1996 – 2007 podnikalo na základě živnostenského oprávnění na území České republiky cca. 50 – 65 tis osob, které byli státními příslušníky třetích zemí. Od roku 2008 až dodnes tento počet osob rapidně vzrůstal a to až na 93 tisíc osob. Celkový počet podnikatelů s živnostenským oprávněním ovlivňují především občané Vietnamu (29,3 tisíce osob) a příslušníci Ukrajiny (33,7 tisíce osob). Vystupňovaný zájem o podnikání na našem území ze strany občanů Vietnamu můžeme jednoznačně připisovat vstupu České republiky do Schengenského prostoru a kladům z toho jdoucích právě pro tyto podnikatele.⁸⁷

Podnikání právnických osob neboli provozování obchodních společností může být také na základě živnostenského oprávnění nicméně s tím rozdílem, že taková společnost vzniká sepsáním společenské smlouvy, kterou vznikají specifické závazkové vztahy mezi jejími účastníky a že společnost jako taková vzniká až zápisem do obchodního rejstříku. Cizincům podnikajícím dle jiných předpisů než je živnostenský zákon vzniká také dle § 21 odst. 4 a odst. 5 obchodního zákoníku oprávnění podnikat ke dni zápisu této osoby do Obchodního rejstříku (to platí pro povolání, které vyžaduje určitý pobytový status).

Dalším možností, jak mohou zahraniční osoby na našem území podnikat je prostřednictvím právnických osob (obchodních společností a družstev). Podnikání cizinců prostřednictvím právnických osob, tak se od podnikání občanů České republiky neliší. Cizinec se může stát jak společníkem či členem družstva, aniž by měl v České republice povolen pobyt, ba dokonce aniž by v České republice vůbec fyzicky pobýval. Proces založení obchodní společnosti a zahájení podnikatelské aktivity počínají obstaráním základního kapitálu pro podnikání a promyšlením a vytvořením podnikatelského plánu. Dalším krokem je již samotné zřízení obchodní společnosti, čímž je složení částky jako základního kapitálu, založení společnosti notářským zápisem a vepsáním této společnosti do Obchodního rejstříku. Po takovémto založení společnosti je nutné započít s plněním daňových povinností. Výpis z Obchodního rejstříku je pak dokladem o účelu pobytu, který je cizinec povinen doložit k žádosti o povolení pobytu. K žádosti o povolení k pobytu je cizinec povinen

⁸⁷ Viz. příloha č. 8

předložit cestovní doklad, fotografie, doklad o prostředcích k pobytu a doklad o zajištění ubytování (v případě žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem podnikání dle § 31 odst. 4 cizineckého zákona) a cestovní doklad, fotografie, doklad o měsíčním příjmu, doklad o zajištění ubytování, potvrzení o bezdlužnosti u finančního úřadu a potvrzení o bezdlužnosti (v případě žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem podnikání dle § 46 odst. 7 cizineckého zákona). O těchto žádostech rozhoduje ministerstvo vnitra a po jeho pozitivním rozhodnutí cizinec může přicestovat do České republiky a pobývat zde za účelem podnikání.⁸⁸

Na začátku této kapitoly jsem zmínila také podnikání dle zákona o advokacii. Na základě zákona č. 85/1996 Sb. je zahraniční společnost na území České republiky oprávněna poskytovat právní služby a to za určitých podmínek. Taková musí mít sídlo či organizační složku v některém ze svých domovských států. Domovským státem jsou členské státy Evropské unie a smluvní státy dle Dohody o Evropském hospodářském prostoru. Jejimi společníky musejí být pouze advokáti, kteří jsou oprávněni poskytovat právní služby v některém z domovských států. Taková společnost musí být zapsaná v obchodním rejstříku. A nakonec právní služby této zahraniční společnosti musejí být poskytovány pouze advokáty nebo usazenými evropskými advokáty.⁸⁹

V souvislosti s podnikáním cizinců na našem území nutno podotknout, že zahraniční osoby, které podnikají na území České republiky, mají povinnost vést účetnictví. Tato povinnost vyplývá z § 2 odst. 1 a odst. 2 písm. b zákona o účetnictví č. 563/1991 Sb. Závazek vést účetnictví je významný při následném stanovování výše základu daně z příjmů. Zákon o dani z příjmů upravuje dále otázku, zda zahraniční osoba je povinna na našem území odvádět daň z příjmů. To záleží na tom, zda je zahraniční osoba daňovým rezidentem České republiky nebo jiného státu. Pokud je českým daňovým rezidentem, tak veškeré příjmy, které dosáhla v České republice i v jiných státech podléhá zdanění v České republice. Pokud je zahraniční osoba daňovým rezidentem jiného státu pak podléhají zdanění pouze příjmy dosažené v České republice.

⁸⁸ ČIŽINSKÝ, Pavel a kol. Cizinecké právo, Praha: Linde, 2012, str. 230

⁸⁹ § 35s odst. 1, Zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii

Při určování rezidentství se vychází z toho, zda daná osoba pochází ze státu, se kterým Česká republika uzavřela smlouvu o zamezení dvojího zdanění. V případě, že taková smlouva uzavřená je, vymezení rezidentství ve smlouvě má přednost před vymezením rezidentství dle zákona o dani z příjmů. Pokud cizinec je ze státu, se kterým Česká republika smlouvu podepsanou nemá, je rozhodující úprava podle zákona o dani z příjmů. Z § 2 odst. 2 zákona o dani z příjmů mají osoby, které mají bydliště v České republice anebo se zde obvykle zdržují (tzn., že zde pobývají alespoň dnů v příslušném kalendářním roce⁹⁰), mají daňovou povinnost.

6.2.2 PRÁVNÍ RÁMEC PODNIKÁNÍ CIZINCŮ

Podnikání cizinců na území České republiky se řídí především obchodním zákoníkem č. 513/1991 Sb. V tomto předpisu nalezneme úpravu podnikání zahraničních osob v hlavě druhé. Jak již bylo zmíněno, zahraniční osoby dle tohoto zákona mohou zahraniční osoby podnikat na území České republiky za stejných podmínek jako české osoby. Nalezneme zde také, kdo se rozumí zahraniční osobou pro účely tohoto zákona a co se rozumí podnikáním zahraniční osoby. Pokud se podíváme do budoucnosti, tak tento zákon by měl být nahrazen zákonem č. 89/2012 Sb. a 90/2012 Sb. V těchto zákonech nicméně nalezneme vyloženě úpravu podnikání cizinců. V novém občanském zákoníku je pro účely práce jen vymezen termín zahraniční osoby a v zákoně o obchodních korporacích se o podnikání zahraniční osoby komplexně nepojednává. To pravděpodobně v důsledku toho, že je již připravována zcela nová úprava zákona o pobytu cizinců na území České republiky, ve které by již podnikání zahraničních osob mělo být rozebíráno ve větší míře než je ve stávajícím cizineckém zákoně.

Dalším zákonem, kterým se řídí podnikání cizinců, respektive živnostenské podnikání cizinců je zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání. V tomto zákoně v § 5 odst. 2 jsou zahraničním osobám, a to jak fyzickým tak právnickým, dopřána stejná práva k provozování živností jako českým osobám. Jediné, co musí zahraniční osoba k provozování živnosti vlastnit na rozdíl od občana České republiky je dle zákona o pobytu cizinců na území České republiky povolení k pobytu.

⁹⁰ § 2 odst. 4, Zákona č. 586/1991 Sb., o daních z příjmů

7 PRÁVNÍ ÚPRAVA PRACOVNĚPRÁVNÍ OCHRANY

Prvotně bychom při hledání pracovněprávní ochrany měli zabřednout do mezinárodních smluv. Zde nalezneme nejzákladnější a nejobecnější definici práv na práci. Takovým mezinárodním dokumentem je Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech č. 120/1976 Sb. Smluvní státy, které podepsali tuto smlouvu, požívají zásad dané chartou OSN, zejména týkající se lidské důstojnosti, rovných a neodcizitelných práv pro všechny. Státy tímto paktem mimo jiné respektují rovné právo na práci jakožto právo všech osob na svobodný výběr povolání, kterým si bude vydělávat na svůj život. Rovněž by dle tohoto paktu měl každý člověk mít zabezpečena spravedlivé a uspokojivé podmínky pro práci. Takovou formulaci můžeme nalézt také v úvodních ustanoveních části první Evropské sociální charty č. 14/2000 Sb. Dále pak v části druhé nalezneme celé články, které se věnují a definují přímo právo na práci a spravedlivé pracovní podmínky, spravedlivou odměnu za práci atd.

Právo na podnikání obsahuje i Amsterodamská smlouva, která je z právního pohledu shledávána za jednu z nejnáročnějších úprav pracovněprávní ochrany. Smlouva o založení Evropského společenství v článku 39 a následujících zakotvuje princip volného pohybu pracovníků a také se zabývá samotným právem a svobodou podnikání. Svoboda podnikání je zde chráněna zákazem omezení této svobody pro příslušníky jednoho členského státu na území druhého. Svobodou podnikání je míněno právo na zahájení a provozování samostatné výdělečné činnosti.⁹¹

⁹¹ Článek 43, Smlouvy o založení ES

8 JUDIKATURA EU

V této etapě práce bych ráda uvedla případy řešené Evropským soudním dvorem zabývající se čtyřmi základními svobodami v rámci jednotného vnitřního trhu Evropské unie. Pověšinou půjde o svobodu volného pohybu osob, či svobod podnikání a volného pohybu služeb, které krásně korespondují s tématem mé diplomové práce. Tyto spory chronologicky seřadím podle data vydání rozsudku Evropským soudním dvorem.

- **Případ D. M. Levin vs. Staatssecretaris van Justitie**
Rozsudek ESD z 23. března 1982

Pan Levin (britský státní příslušník) se oženil s občankou Jihoafrické republiky. Nizozemské úřady jí však odepřeli udělit povolení k pobytu, protože měli za to, že není řádně zaměstnána. Paní Levinová toto rozhodnutí napadla u nizozemského soudu (soudní kolegium Státní rady) a ten se obrátil na ESD s předběžnými otázkami, zda může požívat výhod vyplývajících z článku 39 SES osoba, která získává ze své pracovní činnosti příjmy nižší než je minimální příjem daný vnitrostátním právem a zda je v souvislosti s tím nutné rozlišovat příjmy z činnosti na základě pracovního poměru a mezi doplňkovými příjmy a zda může být právo vstupu a pobytu odepřeno pracovníkovi, jehož motivem pro vstup a pobyt není vykonávání ekonomické činnosti jako zaměstnaná osoba nebo poskytovatel služeb.

Odůvodnění rozsudku ESD upozorňoval, že pokud by princip volného pohybu osob byl podmíněn kritériem minimální mzdy stanovené v národní legislativě, mohla by být pravidla společenství upravující svobodu pohybu osob ohrožena tím, že by se rozsah uplatnění předpisů v jednotlivých členských státech mohl lišit. Dále zmiňuje preambuli k Nařízení 1612/68/EHS, která zakotvuje obecné potvrzení práva všech pracovníků vykonávat činnost dle svého výběru v rámci Společenství. A dále článek 4 Směrnice 68/360/EHS, který zaručuje právo pobytu pracovníkům pouze na základě předložení dokladu o vstupu na území státu a potvrzení zaměstnavatele o přijetí do zaměstnání aniž by toto právo bylo podmíněno druhem zaměstnání nebo výší odměny.

Evropský soudní dvůr tedy rozhodl, že ustanovení práva Evropského společenství, která se týkají svobody pohybu pracovníků, se vztahují na všechny příslušníky členských států, který vykonávají na území jiného členského státu činnost na základě pracovního poměru. A pokud z takového poměru pramení příjem menší, než je ve státě minimálně požadován, tak postačí, že tento příslušník doplní svůj příjem jiným příjmem, například plynoucím z majetku dotčené osoby nebo blízkých osob.⁹²

- **Případ Centros Ltd. Vs. Erhverus – og Selskabsstyrelsen**
Rozsudek ESD ze dne 9. března 1999

Společnost Centros Ltd. zřízená ve Velké Británii manželským párem z Dánska. Cílem zřízení společnosti bylo operovat v Dánsku prostřednictvím sekundárního sídla. Snahou manželů pravděpodobně bylo obejítí dánských právních předpisů a požadavků na základní vklad při zřizování společnosti s ručením omezeným. Dánské úřady tak odmítli zapsat tuto společnost jako pobočku britské společnosti vzhledem k tomu, že se domnívali, že se jedná o obcházení zákona.

ESD uznal, že je možné, aby národní soudy za takových okolností případ od případu vzaly v úvahu podvodné jednání ze strany dotyčných osob. V tomto případě však mají ustanovení upravující svobodu usazování umožnit zřízení společnosti v souladu s právem členského státu a registrovat její sídlo uvnitř Společenství tak, aby bylo možné provozovat činnost v jiném členském státě prostřednictvím pobočky. Právo zřízení společnosti v souladu s právem členského státu a zřízení pobočky v jiném státě je garantováno Smlouvou. Odmítnutí registrování pobočky členským státem je tedy v rozporu s články 43 a 48 SES.⁹³

- **Trestní řízení proti Piergiorgiu Gambellimu a spol.**
Rozsudek ESD z 6. listopadu 2005

V roce 2000 byly zpřísněny podmínky podnikatelů, kteří se podíleli na organizování sázek na sportovní výsledky. Tento okruh aktivit byl podřízen přísnému

⁹² PÍTROVÁ, Lenka a Richard POMAHAČ. *Průvodce judikaturou Evropského soudního dvora*. Praha: Linde, 2000, 359 s. ISBN 80-7201-204-5, str. 149 - 154

⁹³ PÍTROVÁ, Lenka a Richard POMAHAČ. *Průvodce judikaturou evropského soudního dvora*. Praha: Linde, 2005, 303 s. ISBN 80-7201-550-8, str. 142 - 147

licenčnímu režimu, který zvýhodňoval již zavedené subjekty na italském sázkovém trhu. Provozování takových aktivit bylo sankcionováno a osobám, které se takto podíleli na sázkách, hrozily i tresty odnětí svobody. Na základě této nové vnitrostátní právní úpravy bylo zahájeno trestní řízení proti Gambellimu a 137 dalším osobám. Šlo o spolupracovníky liverpoolského bookmakera, společnosti Stanley International Betting Ltd. Tato společnost byla ve Spojeném království registrována pro podnikání předepsaným způsobem i pro činnost v zahraničí a tak stále přijímala a vyplácela sázky v Itálii pomocí internetu a dalších prostředků. Po zahájení trestního řízení byli spolupracovníci liverpoolského bookmakera zadrženi a spolu s nimi i technické zařízení sloužící ke komunikaci při uzavírání sázek. Předběžná otázka předložená ESD byla formulována jako problém slučitelnosti právních důsledků, které vyvolal zákaz nelicencovaných sázkařských aktivit v roce 2000, s ustanoveními článků 43 a 49 SES. ESD odůvodnil svůj rozsudek tak, že vnitrostátní legislativní opatření, které hrozilo sankcí při provozování aktivity související s uzavíráním sázek bez licence je překážkou svobody podnikání a volného pohybu služeb ve smyslu ustanovení článků 43 a 49 SES. V tomto případě bylo úkolem soudu posouzení situace a ospravedlnění výjimky, která je v tomto případě v souladu s účelem. Podmínky licenčního řízení byly dány tak, že nezaručovali rovné zacházení s domácími a cizími žadateli o licenci.⁹⁴

⁹⁴ PÍTROVÁ, Lenka a Richard POMAHAČ. *Průvodce judikaturou Evropského soudního dvora*. Praha: Linde, 2006, 303 s. ISBN 80-7201-584-2, str. 165 - 169

9 ZÁVĚR

Po prostudování problematiky podnikání cizinců na území České republiky jsem toho názoru, že leč je toto téma poměrně složité, tak vnitrostátní právní úprava je nedokonalá. Pokud budeme mluvit pouze o současné právní úpravě podnikání cizinců, nalezneme ho kompletně upraveno v hlavě druhé obchodního zákoníku a dále v jednotlivých ustanoveních zákona o pobytu cizinců. Nicméně samotný zákon o pobytu cizinců je dle mého názoru pro dnešní dobu nevyhovující. Přestože byl cizinecký zákon mnohokrát novelizován, tak od vstupu do Evropské unie roku 2004 přibyl do tohoto zákona s nadsázkou řečeno jen termín občan Evropské unie. Z toho důvodu se domnívám, že stávající právní úprava je nedostačující a dovolím si navrhnout a nastínit, jak by zákon byl pro dnešní potřeby schůdnější.

Dle mého názoru by bylo vhodné od počátku rozdělit právní úpravu na občany Evropské unie a občany třetích zemí a pro účely zákona o pobytu cizinců na území České republiky zahraniční osobou rozumět právě jen cizince ze třetích zemí. A to z důvodu toho, že občané Evropské unie mají prakticky stejná práva a povinnosti jako občané České republiky, jelikož od vstupu do Evropské unie je Česká republika vázána smlouvou o Evropském společenství, čímž se naše republika zapojila do společného vnitřního trhu unie a v rámci tohoto společenství je díky tomu nastolena svoboda volného pohybu zboží, osob, služeb a kapitálu.

Dále navrhuji, že by se v cizineckém zákoně měla probírat tematika zaměstnávání a podnikání zahraničních osob. A to za prvé z důvodu, že logicky vzato, by každého člověka prvotně napadlo hledat ustanovení o zaměstnávání a podnikání cizinců právě v cizineckém zákoně. Čemuž tak bohužel dnes není. V dnešním cizineckém zákoně nalezneme nejrůznější statě například o náležitostech žádosti o udělení víza k pobytu za účelem podnikání, povolení k pobytu za účelem zaměstnání, ustanovení o modré či zelené kartě atd., nicméně souhrnné ustanovení, které by zahrnovalo jak podnikání i zaměstnání zde nenalezneme. A druhým důvodem proč navrhuji změnu zákona o pobytu cizinců tím způsobem, že by měli být dodány části o zaměstnání a podnikání je to,

že jediný dosavadní zákoník obsahující jednu hlavu právě podnikání zahraničních osob, kterým je obchodní zákoník (jak jsem již v práci několikrát zmiňovala) bude brzy nahrazen dle mého názoru pro tuto tematiku ne zcela dostačujícími právními předpisy.

Dalším mým poznatkem, který by bylo vhodné pozměnit, jsou instituty již v této části zmiňovaných modrých a zelených karet. Ne že bych chtěla zahraničním osobám nijak uškodit, ale upřímně řečeno není mnoho vysoce kvalifikovaných zahraničních osob, které by směřovali svůj další kariérní růst právě do České republiky. A tak by dle mého názoru bylo rozumnější nechat vzniknout takové instituty na podobné bázi nicméně nové a rozhodně s jiným názvem. Dle mého názoru by bylo adekvátní, aby za účelem zaměstnání zahraniční osoby vznikla karta zaměstnance a dejme tomu ještě modrá karta v případě zaměstnávání například profesorů na vysokých školách, s čímž se setkáváme pravděpodobně nejčastěji. A pro účely podnikání bych nechala vzniknout kartu podnikatele. Karty jsou mladým prvkem v oblasti zaměstnávání zahraničních osob a byly zavedeny zrovna v období probíhající celosvětové hospodářské krize a mají své nevýhody. Karty byly založeny s očekáváním, že v praxi zjednoduší a zrychlí získání povolení k výkonu práce. A bylo také očekáváno, že přilákají více kvalifikovaných cizinců na naše území. Nutno však podotknout, že karty jsou vydávány na jedno určené pracovní místo, a proto jsou pro kvalifikované cizince neperspektivní z důvodu, že vylučují změnu zaměstnavatele nebo kariérní postup, aniž by zaměstnanec nemusel absolvovat celý proces vydání nové karty

Pokud bych mohla zmínit ještě jednu výtku stávající právní úpravy, která se sice netýká se podnikání či zaměstnání zahraničních osob, tak by to byla výtku týkající se znalosti českého jazyka při získání povolení k trvalému pobytu. Tento rozsah fakticky je určen v zákoně o pobytu cizinců na území České republiky v odkazu na vyhlášku ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č. 348/2008 Sb. Nicméně mne velmi zaujalo, když jsem se dozvěděla, že zahraničním osobám, díky této vyhlášce postačí znalost českého jazyka úrovní A1 podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky. Nutno podotknout, že tato úroveň je tou nejnižší možnou a dle mého názoru, bychom měly

být alespoň částečně vlastenečtí a být hrdí na své předky a na to, že v dobách minulých „bojovali“ o to, aby se v českých zemích používal právě český jazyk a právě v návaznosti na to, bychom mohli alespoň o stupeň zpřísnit tyto podmínky, abychom našich dalším generacím zajistili, že budou žít v zemi, kde se bude mluvit z větší části jejich rodným jazykem.

Nyní bych se ráda vrátila k mnou vytyčeným cílům a pracovním hypotézám, které jsem formulovala v úvodu mé práce.

Po vypracování této práce již mohu odpovědět na vznesenou domněnku, zda se projevil vstup České republiky do Evropské unie nárůstem cizinců s pobytem na území České republiky. Pokud se podíváme do grafu v příloze č. 1, tak již zde nalezneme částečně odpověď. Náš vstup do Evropské unie proběhl dne 1. května 2004. Na konci tohoto roku můžeme již skutečně pozorovat nárůst počtu cizinců pobývajících na území České republiky. Nicméně tento nárůst není nikterak velký převážně kvůli tomu, že takřka polovina tohoto roku, nemůže být započtena do naší domněnky z důvodu, že Česká republika ještě v Evropské unii fakticky nebyla. Tudíž přesný nárůst by měl logicky následovat až další rok, což nám potvrzuje i graf, ve kterém počet cizinců vzrostl o téměř 25 tisíc osob. Pomocí statistik jsme tedy tuto hypotézu potvrdili.

Od roku vstupu České republiky do Evropské unie bychom tedy až do dnes měly teoreticky sledovat vzestup těchto čísel, nicméně po roce 2008 dochází k poklesu cizinců. Tento pokles nastává pravděpodobně v důsledku hospodářské krize. To můžeme potvrdit i v důsledku rapidního poklesu hrubého domácího produktu České republiky ve čtvrtém kvartále roku 2008.⁹⁵ S využitím těchto dvou grafů, jsme si tedy přímo potvrdili také následující hypotézu, zda dochází ke snížení počtu zahraničních osob v České republice v důsledku hospodářského poklesu. Od okamžiku, kdy ekonomika České republiky (a samozřejmě i ekonomiky dalších států) zaznamenaly hospodářský pokles, tak opravdu dochází k úbytku zahraničních osob na území republiky.

⁹⁵ Viz příloha č. 10

Na otázku, zda vzrostl počet zahraničních podnikatelů s živnostenským oprávněním po vstupu České republiky do Evropské unie, si také odpovíme pomocí statistik. Pokud nahlédneme do grafů v příloze č. 9, musíme tuto domněnku vyvrátit. V roce vstupu do Evropské unie i rok poté není Českým statistickým úřadem shledán takřka žádný rozdíl počtu zahraničních osob s platným živnostenským oprávněním v České republice. Tudíž domněnku vzrůstu počtu cizinců živnostníků v závislosti ke vstupu do Evropské unie musíme vyvrátit.

Poslední hypotézou bylo, zda jsou cizinci pobývající na území České republiky rozmístěni rovnoměrně. Pro odpověď na otázku jsem našla mapu České republiky, do které jsou implementována data ohledně rozmístění cizinců k 31. prosinci 2011 (dále vysvětlím proč právě rok 2011) a následně ji vložila do přílohy č. 11. Tato mapa nám krásně znázorňuje, že naše počáteční domněnka nemůže být potvrzena. Zahraniční osoby jsou na našem území rozmístěni nerovnoměrně a to tak, že největší hustota „osídlení“ je v hlavním městě Praze a okolí, kde se nachází přes 160 tisíc zahraničních osob. Dalšími cizinci preferovanými okresy jsou Brno – Město, Plzeň – město, Mladá Boleslav a Karlovy Vary.

V nejvíce favorizovaném místě pro cizince, co se pobytu týče (v Praze) je také jedna z nejnižších nezaměstnaností. Což potvrzuje další mapa České republiky k 31. prosinci 2011 umístěná do přílohy číslo 12, ve které je graficky znázorněna míra nezaměstnanosti. Nyní se dostávám k důvodu, proč jsem zvolila právě statistiku z roku 2011 a ne aktuálnějšího data, a to proto, aby tyto dvě mapy jsme mohli porovnat a najít mezi nimi souvztažnost. Tato souvztažnost je právně v míře nezaměstnanosti a hustotě osídlení cizinci v jednom okrese. Jak se nám již potvrdilo u nejvíce vyhledávaného místa pro cizince, tak i u dalších mnou zmíněných měst, v Brně, Plzni a Mladé Boleslavi, tato nepřímá úměra skutečně funguje. O čemž se můžeme přesvědčit právě z těchto dvou map. Jedinou výjimkou, které si na tomto pravidlu můžeme všimnout, jsou také zmiňované Karlovy Vary. Zde jak je všem jistě známo struktura zhuštěnější díky příslušníkům Ruské národnosti.

V úvodu jsem si určila za cíl mé diplomové práce podat úplný přehled právní úpravy pobytu, zaměstnávání a podnikání zahraničních osob v České

republice. Vedlejším cílem práce byla analýza statistického vývoje počtu cizinců z různých hledisek. Tuto analýzu statistik jsem nejlépe využila při nalézání odpovědí na pracovní hypotézy. A samozřejmě tyto statistiky jsem většinou zařadila do příloh, aby mohli posloužit čtenářům práce a případným zájemcům o tuto tematiku. Dalším z mých cílů bylo hodnocení zákona o pobytu cizinců na území České republiky a potvrzení či vyvrácení hypotéz. Dle mého názoru mohu říci, že všech těchto cílů se mi podařilo dosáhnout.

10 RESUMÉ

Má diplomová práce na téma Podnikání cizinců na území České republiky je členěna na dvě základní části. Historicko-teoretická část se zaměřuje především na ochranu lidských práv. Dále se tato část věnuje vnitrostátním zákonům, které zahrnují pojem cizinec a tyto předpisy jsou seřazeny chronologicky. Tím jsou informace o těchto zákonech pro čtenáře pochopitelnější a dle mého názoru i zajímavější. Další část práce definuje základní pojmy vnitřní trh Evropské unie, cizinec, cizinecké režimy, cizinecký zákon a podnikání. Následující část popisuje pobyt a jeho jednotlivé druhy pro občana Evropské unie, jeho rodinného příslušníka a občana ze třetích zemí. Pro každou z těchto osob totiž jsou dány jiné podmínky pro vstup a pobyt na území České republiky. Poslední kapitola teoretické části je kapitola podnikání a zaměstnávání cizinců na území České republiky. S touto kapitolou souvisejí i další kapitoly ohledně právní úpravy tohoto tématu. Další částí práce je praktická část. Praktická část práce se snaží nalézt odpovědi na otázky, zda se projevil vstup České republiky do Evropské unie nárůstem cizinců s pobytem na území České republiky, zda dochází ke snížení počtu zahraničních osob v České republice v důsledku hospodářského poklesu, zda vzrostl počet podnikatelů s živnostenským oprávněním po vstupu České republiky do Evropské unie a zda jsou cizinci pobývající na území České republiky rozmístěni rovnoměrně. Závěr práce tvoří právě interpretace odpovědí na tyto otázky. V závěru je také zhodnocen současný zákon o pobytu cizinců na území České republiky a navržena jeho nová úprava.

Summary

My diploma thesis on the topic Legal regulations of enterprise of foreigners in the Czech Republic is divided into two main parts. The historical – theoretical part is concentrated especially on protection of human rights. Afterwards this part takes heed of national laws, which include term foreigner and these regulations are in chronological order. This makes information about these laws more understandable for the reader and in my opinion it makes information more interesting. Another part of my thesis defines the basic terms of the internal market of the EU, foreigner, aliens regres, aliens law and enterprise. The following part describes foreigners residency and its individual species for a European Union citizens, their family member and citizens

from third countries. For each of these people are given different conditions for entry and residence in the Czech republic. The last chapter of the historical – theoretical part is a chapter about enterprise and employment of foreigners in the Czech republic. This chapter is connected with another chapters about legal regulations of this topic. The other main part of thesis is practical part. The practical part of work is trying to find answers to the questions if joining of Czech republic into the European union showed an increase of foreigners with residence in the Czech republic, if there is a reduction in the number of the number of foreigners in the Czech republic due to economic downturn, if the number of entrepreneurs with trade licence has increased after the Czech republic joined into the European union and if the foreigners staying in the Czech republic are harmoniously arranged. The conclusion of thesis is interpreting the answers to these questions. In the conclusion is also evaluates the current Law of the residence of foreigners in the Czech Republic and is suggested a new amendment of this law.

11 SEZNAM LITERATURY

Učební texty:

- BALÍK, S., BALÍK, S., ml., Právní dějiny evropských zemí a USA – 3. rozš. vyd. Plzeň, ISBN 80-86898-20-2.
- ČIŽINSKÝ, Pavel a kol. *Cizinecké právo*, Praha: Linde, 2012.
- Fisher, F. Lehrbuch des österreichischen Handelsrechts mit Ausschluß des Wechsel – und See-Rechts. 1. vydání . Praha : Kronberger und Weber, 1828.
- GERLOCH, Aleš. Teorie práva. 4. upr. Vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, 343 s., ISBN 978-80-7380-023-9.
- HAD, Miloslav, Stanislav STACH a Luděk URBAN. *Česká republika v Evropské unii: členství, přínosy, výzvy*. Praha: Linde, 2006, 200, xxix s. ISBN 80-720-1611-3.
- HATHAWAY, James C. The rights of refugees under international law. Cambridge: Cambridge University Press, 2005, li, 1184 s. ISBN 05-215-4263-4.
- KLÍMA, Karel et al. Státověda. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006. 415 s. ISBN 80-86898-98-9.
- KLÍMA, Karel et al. Evropské právo. Plzeň : Aleš Čeněk, 2011. 579 s. ISBN 978-80-7380-335-3.
- KUČERA, Zdeněk; PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA Květoslav a kolektiv. Právo mezinárodního obchodu. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. 407 s. ISBN 978-80-7380-108-3.
- MINISTERSTVO VNITRA VE SPOLUPRÁCI S DALŠÍMI ORGÁNY STÁTNÍ SPRÁVY: Česká republika vstupuje do Schengenu: Evropou volnou cestou. 2007.
- PIKNA, Bohumil. Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva (prizmatem Lisabonské smlouvy). 3. rozš. vyd. Praha: Linde, 2012, 435 s. ISBN 978-80-7201-889-5.
- PÍTROVÁ, Lenka a Richard POMAHÁČ. Průvodce judikaturou Evropského soudního dvora. Praha: Linde, 2006, 303 s. ISBN 80-7201-584-2.
- PÍTROVÁ, Lenka a Richard POMAHÁČ. Průvodce judikaturou Evropského soudního dvora. Praha: Linde, 2000, 359 s. ISBN 80-7201-204-5.

- PÍTROVÁ, Lenka a Richard POMAHAČ. Průvodce judikaturou evropského soudního dvora. Praha: Linde, 2005, 303 s. ISBN 80-7201-550-8.
- ROUSSEAU, J. J., O společenské smlouvě neboli o zásadách státního práva, Praha, V. Linhart, 1949.
- Schengenské dohody, Praha: Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2001, ISBN 80-86345-17-3.
- Zahradník, P. Vstup do Evropské Unie. Přínosy a náklady konvergence. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2003.

Právní předpisy EU:

- Smlouva o založení Evropského společenství
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006 ze dne 15. března 2006, kterým se stanoví kodex Společenství o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex)
- Nařízení Rady (ES) č. 539/2001 ze dne 15. března 2001, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni, v platném znění
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009 ze dne 13. července 2009 o kodexu Společenství o vízech (vízový kodex)
- Směrnice Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států

Právní předpisy:

- Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.
- Zákon č. 946/1811 Sb.z.s., Císařský patent - Obecný občanský zákoník rakouský

- Zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců
- Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník
- Zákon č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník
- Zákon č. 41/1948 Sb., o mezinárodním a mezioblastním právu soukromém a o právním postavení cizinců v oboru práva soukromého
- Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii
- Zákon č. 586/1991 Sb., o daních z příjmů
- Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním
- Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)
- Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky
- Zákon č. 123/1992 Sb., o pobytu cizinců na území České a Slovenské Federativní republiky
- Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví
- Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti
- Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání
- Zákon č. 65/1965 Sb., Zákoník práce

Internetové zdroje:

- Fakta o EU - členské státy: Česká republika [online]. [cit. 2013-02-20]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/566/sekce/ceska-republika/>
- MPSV: Postup zaměstnavatele při zaměstnávání zaměstnanců ze zahraničí Hlášení volných pracovních míst [online]. 13. 9. 2012 [cit. 2013-02-21]. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zz_zamest_cizincu/zz_ziskavani

- SDRUŽENÍ PRO INTEGRACI A MIGRACI. Praktické informace pro cizince: Cizinci ze zemí mimo EU [online]. [cit. 2013-02-21]. Dostupné z:
<http://www.migrace.com/cs/poradna/informace-pro-cizince/cizinci-ze-zemi-mimo-eu/viza-nad-90-dnu>

- Změny v oblasti vstupu a pobytu cizinců na území ČR od roku 2011 [online]. Odbor azylové a migrační politiky, 2011 [cit. 2013-02-21]. Dostupné z:
<http://www.mvcr.cz/clanek/zmeny-v-oblasti-vstupu-a-pobytu-cizincu-na-uzemi-cr-od-roku-2011.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>

- www.cszo.cz

- <http://portal.mpsv.cz>

12 PŘÍLOHY

1. Příloha - Cizinci v ČR podle oblasti, kraje a okresu v letech 2000 – 2011 ⁹⁶

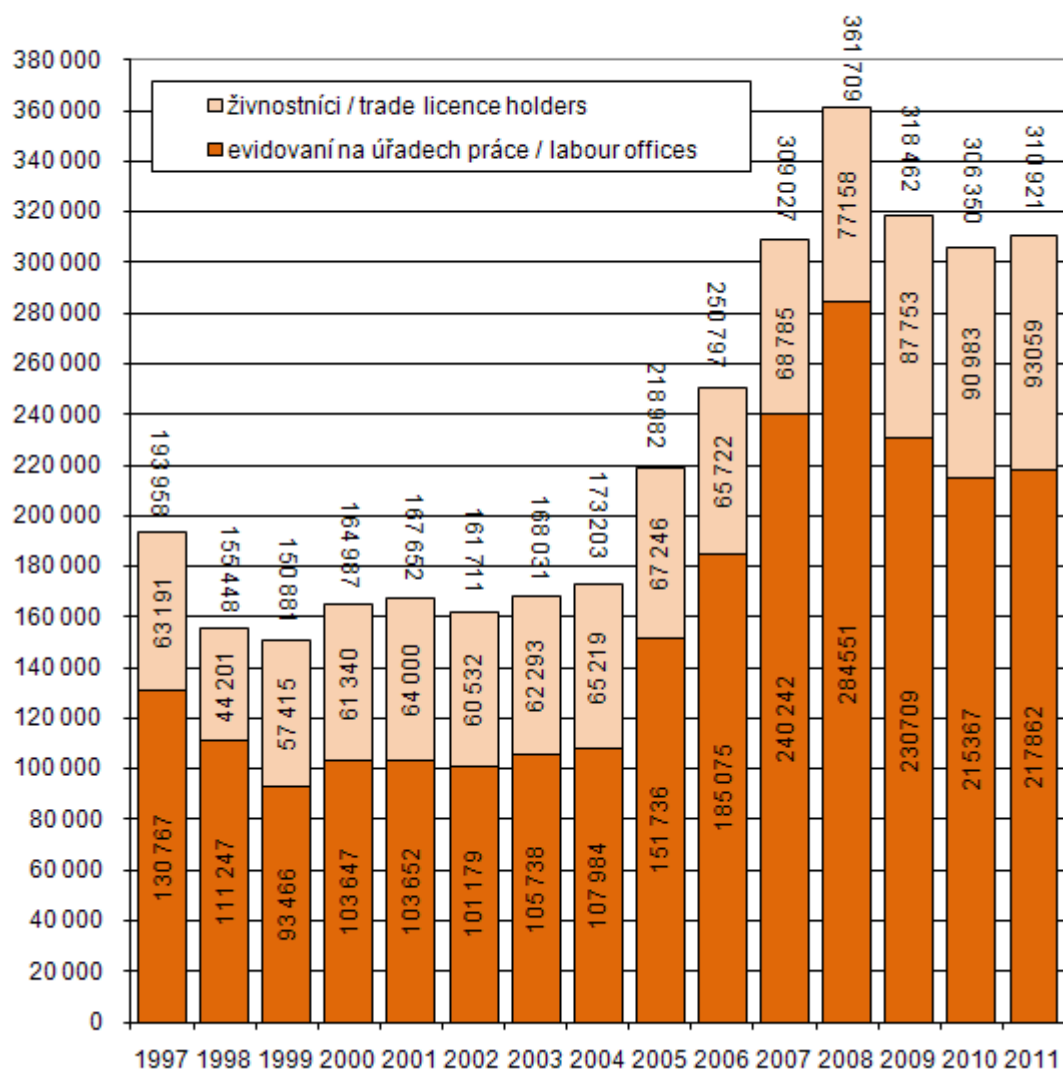
Cizinci v ČR podle oblasti, kraje a okresu v letech 2000- 2011 (stav k 31.12.) ¹⁾												
<i>Foreigners in the CR: by area, region and district in 2000-2011 as at 31 December²⁾</i>												
Pramen: Ředitelství služby cizinecké policie Ministerstva vnitra ČR						Source: Directorate of Alien Police, Ministry of the Interior of the CR						
Oblast, kraj, okres Area, region, district	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ČESKÁ REPUBLIKA CZECH REPUBLIC	200 951	210 794	231 608	240 421	254 294	278 312	321 456	392 315	437 565	432 503	424 291	434 153
PRAHA	57 583	61 477	70 978	69 115	77 922	89 997	103 482	129 002	141 841	148 123	148 447	160 783
Středočeský kraj	26 993	26 418	27 038	29 847	31 127	35 304	42 588	50 273	60 123	58 490	57 757	57 522
Jihočeský kraj	8 088	7 920	8 698	9 660	9 954	10 595	12 584	15 171	16 560	15 415	15 037	14 894
Plzeňský kraj	8 913	9 785	10 815	12 687	12 530	13 206	15 432	20 986	27 636	27 562	25 175	23 884
Domažlice	748	888	904	932	982	1 054	1 323	1 664	1 977	2 144	2 270	2 326
Klatovy	1 008	1 111	1 161	1 258	1 337	1 481	1 818	2 314	2 576	2 509	2 434	2 405
Plzeň	3 045	3 379	3 900	4 947	5 062	5 357	6 031	8 770	13 244	13 801	12 108	11 258
Plzeň - jih	821	871	952	1 044	965	958	1 302	1 749	2 236	2 241	2 002	1 908
Plzeň - sever	980	846	851	1 121	985	1 035	1 256	1 311	1 467	1 481	1 431	1 387
Rokycany	595	783	783	759	912	944	1 172	1 828	2 251	1 950	1 544	1 412
Tachov	1 718	1 909	2 284	2 626	2 287	2 377	2 530	3 350	3 885	3 436	3 386	3 188
Karlovarský kraj	10 439	11 944	13 198	13 563	14 729	14 437	16 075	19 419	20 321	19 643	19 617	19 411
Ústecký kraj	14 427	14 830	16 180	16 883	19 731	22 130	26 336	33 053	35 451	31 994	30 578	30 607
Liberecký kraj	8 794	8 861	9 069	9 849	10 672	11 675	13 148	15 288	17 320	17 309	16 776	16 660
Královéhradecký kraj	8 117	8 603	9 386	9 269	9 852	11 294	13 326	15 512	16 517	15 244	14 798	14 078
Pardubický kraj	5 648	6 375	6 623	5 807	5 863	6 418	7 670	10 562	12 588	11 972	12 063	11 495
Vysočina	4 198	4 748	5 246	5 961	5 883	6 160	7 016	8 729	9 771	8 583	8 023	7 873
Jihomoravský kraj	16 813	17 756	20 039	22 668	23 913	24 234	27 983	32 606	35 619	36 907	35 953	36 386
Olomoucký kraj	6 197	6 182	6 910	7 038	7 103	7 497	8 499	10 322	9 909	9 440	9 465	9 765
Zlínský kraj	7 057	7 714	8 262	8 115	6 374	5 926	6 596	7 639	8 413	8 133	8 032	8 009
Moravskoslezský kraj	17 684	18 181	19 166	19 959	18 329	19 337	20 602	22 962	25 496	23 687	22 570	22 786

¹⁾ údaje nezahrnují cizince s platným azylem na území ČR

⁹⁶ Zdroj: Český statistický úřad

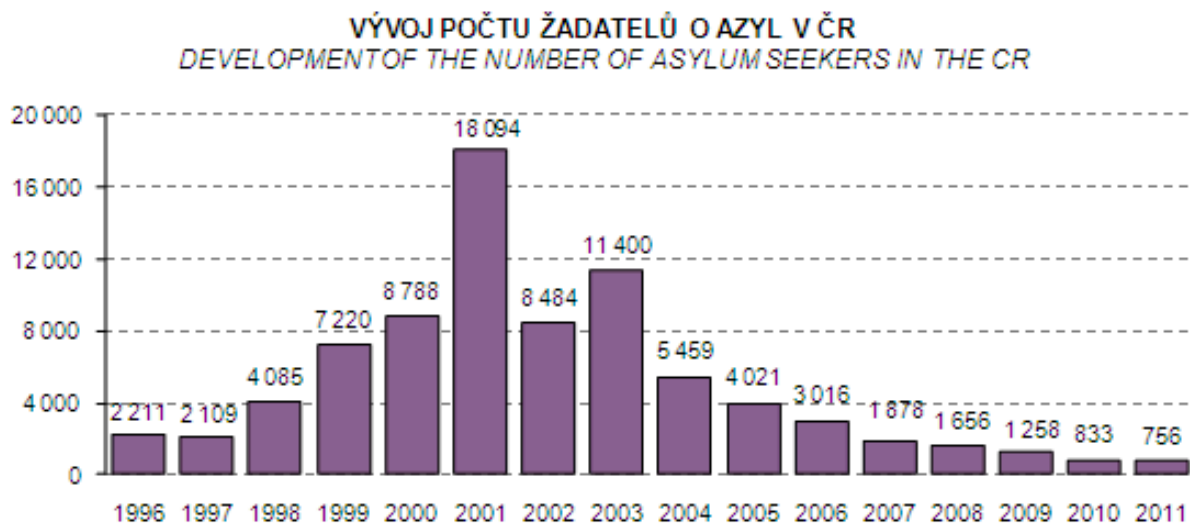
2. Příloha - Vývoj počtu zaměstnaných cizinců v ČR podle postavení v zaměstnání v letech 2001 - 2011⁹⁷

Vývoj počtu zaměstnaných cizinců v ČR podle postavení v zaměstnání
Employed foreigners by status in employment;

⁹⁷ Zdroj: Český statistický úřad

3. Příloha - azyl a azylová zařízení ⁹⁸

⁹⁸ Zdroj: Český statistický úřad

2-9. Azyl udělen - počet rozhodnutí v jednotlivých letech (1. 1. 1997 - 31. 12. 2011)

Asylum status granted by years (1997- 2011)

Data platná k / Data valid up to 20.3.2012

Pramen: Odbor azylové a migrační politiky
Ministerstva vnitra ČRSource: Department for Asylum and Migration Policy,
Ministry of the Interior of the Czech Republic

Státní příslušnost	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Celkem 1997-2011 Total
Celkem	96	78	79	133	83	103	208	142	251	268	191	157	75	125	108	2 097
Evropa	29	14	34	53	40	57	95	82	142	156	85	62	16	33	41	939
EU 27	6	0	8	4	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	19
Bulharsko ¹⁾	1	-	7	4	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	13
Rumunsko ¹⁾	5	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
Ostatní evropské země	23	14	26	49	40	57	95	82	141	156	85	62	16	33	41	920
Bělorusko	5	7	11	24	25	26	20	29	47	66	32	19	2	2	12	327
Bosna a Hercegovina	16	3	4	1	-	-	1	-	-	3	-	-	-	-	-	28
Jugoslávie	-	-	9	9	9	1	4	1	5	-	-	-	-	-	-	38
Kosovo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1	-	4
Moldavsko	-	-	-	-	-	-	-	1	6	1	1	8	-	1	1	19
Ruská federace	1	4	1	8	3	28	62	45	69	51	31	18	2	18	19	360
Srbsko	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	3
Srbsko a Černá Hora (bývalá Jugoslávie)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2
Turecko	-	-	-	-	-	-	2	1	5	-	1	-	-	-	-	9
Ukrajina	-	-	1	7	3	2	6	5	9	31	19	17	9	11	9	129
Asie	45	41	32	67	34	40	103	50	88	74	67	70	52	73	59	895
Afgánistán	14	15	20	22	9	17	30	7	5	5	8	1	7	1	10	171
Arménie	4	-	3	16	1	6	26	9	19	7	6	4	2	5	-	108
Ázerbájdžán	3	7	-	6	-	3	-	-	-	4	2	1	-	-	-	26
Čína	-	-	-	-	-	-	-	2	3	1	-	-	-	1	-	7
Gruzie	1	5	-	-	3	-	8	4	4	-	6	1	1	1	-	34
Indie	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	2
Irák	9	6	2	7	4	8	7	4	1	7	17	10	-	3	6	91
Írán	-	-	2	1	10	-	3	3	4	-	-	2	2	2	2	31
Kazachstán	-	-	-	1	5	-	11	10	18	31	6	14	7	1	4	108
Kyrgyzstán	-	-	-	-	-	-	4	4	4	5	3	1	-	7	3	31
Mongolsko	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2
Myanmar	-	-	-	-	-	-	-	1	6	-	3	26	21	43	23	123
Pákistán	-	-	-	1	-	-	5	-	2	4	1	6	-	1	-	20
Srí Lanka	-	-	-	5	-	-	1	2	-	2	1	-	-	-	-	11
Sýrie	-	-	-	1	-	4	4	-	-	3	1	2	-	6	-	21
Tádžikistán	-	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
Turkmenistán	-	-	1	5	-	-	-	-	3	1	-	1	-	1	-	12
Uzbekistán	-	1	2	-	-	-	-	1	17	2	11	-	4	1	10	49
Vietnam	13	3	2	1	2	1	3	3	1	-	2	-	8	-	1	40
Amerika	2	0	0	2	0	4	5	0	3	0	10	3	0	5	0	34
Kuba	2	-	-	1	-	4	5	-	3	-	10	3	-	5	-	33
Afrika	14	18	10	8	8	1	4	7	12	14	23	11	5	11	4	150
Angola	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	2
Džibutsko	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Eritrea	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	2
Etiopie	-	-	2	-	-	1	-	-	2	1	2	1	-	-	-	9
Ghana	3	5	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9
Guinea	-	-	-	-	1	-	-	-	4	1	1	-	-	-	-	7
Kamerun	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	4	-	-	-	6
Kongo	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	3
Kongo, demokr. rep.	-	9	5	4	4	-	-	-	2	2	-	2	2	3	1	34
Maroko	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2
Nigérie	6	1	1	1	1	-	-	2	-	-	2	-	2	-	-	16
Sierra Leone	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	4	-	6
Somálsko	2	-	-	1	-	-	-	-	-	7	10	1	-	3	1	25
Súdán	1	1	-	1	-	-	1	4	1	2	4	-	-	-	-	15
Bez státní příslušnosti	6	5	3	3	1	1	-	2	1	23	5	11	2	3	4	70

Skupina EU27 zahrnuje údaje členských států EU (včetně údajů z let před vstupem do

EU): 1) Členské státy EU, které přistoupily v r. 2004 (Česká republika, Estonsko, Kypr,

Maďarsko, Malta, Litva, Lotyšsko, Polsko, Slovensko, Slovinsko); 2) Členské státy EU

Group EU27 covers data of EU member states (including data from years before entrance into EU): 1) member states EU, which joined EU in 2004 (Czech Republic, Estonia, Cyprus, Hungary, Malta, Lithuania, Latvia, Poland, Slovakia,

4. Příloha – Seznam států (třetích zemí), jejichž občané nepodléhají vízové povinnosti

1) Státy

Andorra
Argentina
Austrálie
Bolívie
Brazílie
Brunej
Bulharsko
Česká republika
Ekvádor
Estonsko
Guatemala
Honduras
Chile
Chorvatsko
Izrael
Japonsko
Jižní Korea
Kanada
Kostarika

Kypr
Litva
Lotyšsko
Maďarsko
Malajsie
Malta
Mexiko
Monako
Nikaragua
Nový Zéland
Panama
Paraguay
Polsko
Rumunsko *)
Salvador
San Marino
Singapur
Slovensko
Slovinsko
Spojené státy americké

Švýcarsko
Uruguay
Vatikán
Venezuela

2) Zvláštní správní jednotky Čínské lidové republiky

ZSJ Hongkong (platí pouze pro držitele pasu "Hong Kong Special Administrative Region")
ZSJ Macao (Osvobození od vízové povinnosti platí pouze pro držitele pasu "Regiao Administrativa Especial de Macau")

⁹⁹ Příloha II, Nařízení Rady (ES) č. 539/2001, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni

5. Příloha – Formulář žádosti o povolení k dlouhodobému/trvalému pobytu pro cizince¹⁰⁰

Strana 1 / Page 1

ŽÁDOST / APPLICATION	
☐	O POVOLENÍ K TRVALÉMU POBYTU / FOR PERMANENT RESIDENCE PERMIT
☐	O POVOLENÍ K DLOUHODOBÉMU POBYTU / FOR LONG TERM RESIDENCE PERMIT
☐	O PRODLOUŽENÍ DOBY PLATNOSTI POVOLENÍ K DLOUHODOBÉMU POBYTU / FOR THE EXTENSION OF VALIDITY PERIOD OF LONG TERM RESIDENCE PERMIT
☐	O PRODLOUŽENÍ DOBY PLATNOSTI PRŮKAZU O POVOLENÍ K POBYTU PRO CIZINCE - VYMĚNU ROZHODNUTÍ O POVOLENÍ K POBYTU ZA PRŮKAZ O POVOLENÍ K POBYTU PRO CIZINCE / FOR THE EXTENSION OF VALIDITY OF THE RESIDENT ALIEN PERMIT - FOR THE ISSUE OF A SUBSTITUTE RESIDENT ALIEN PERMIT CARD - EXCHANGE OF A RESIDENCE PERMIT DECISION FOR A RESIDENT ALIEN CARD NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY / IN THE CZECH REPUBLIC (požadovaný označte křížkem / cross the box which applies)
1.	PŘÍJMENÍ / SURNAME
2.	OSTATNÍ JMÉNA / OTHER NAMES
3.	VŠECHNA DŘÍVĚJŠÍ PŘÍJMENÍ / ALL PREVIOUS SURNAMES
4.	JMÉNO(A) / FIRST NAME(S)
5.	POHLAVÍ / SEX
	MUŽ / MALE ☐ ŽENA / FEMALE ☐
6.	DATUM NAROZENÍ (DDMMRRRR) / DATE OF BIRTH (DDMMYYYY)
7.	RODINNÝ STAV / MARITAL STATUS
	SVOBODNÝ/Á / SINGLE ☐ ŽENATÝ/VDANÁ / MARRIED ☐ ROZVEDENÝ/Á / DIVORCED ☐ VDOVEČNDOVA / WIDOWED ☐
8.	STÁT NAROZENÍ (kód) / COUNTRY OF BIRTH (code)*
9.	MÍSTO NAROZENÍ / PLACE OF BIRTH
10.	STÁTNÍ OBČANSTVÍ (kód) / NATIONALITY (code)*
11.	NEJVYŠŠÍ DOSAŽENÉ VZDĚLÁNÍ / EDUCATION
12.	POVOLÁNÍ / OCCUPATION
13.	ZAMĚSTNÁNÍ PŘED PŘÍCHODEM NA ÚZEMÍ / EMPLOYMENT BEFORE ARRIVAL TO THE CZECH REPUBLIC
	ZAMĚSTNAVATEL / EMPLOYER
	PRACOVNÍ ZAŘAZENÍ / POSITION
	ULICE / STREET
	MĚSTO / TOWN
	Č. / No.
	PSČ / POST CODE
14.	ZAMĚSTNÁNÍ PO VSTUPU NA ÚZEMÍ / EMPLOYMENT AFTER ARRIVAL TO THE CZECH REPUBLIC
	ZAMĚSTNAVATEL / EMPLOYER
	PRACOVNÍ ZAŘAZENÍ / POSITION
	ULICE / STREET
	MĚSTO / TOWN
	Č. / No.
	PSČ / POST CODE
15.	ÚČEL POBYTU NA ÚZEMÍ / PURPOSE OF STAY IN THE CZECH REPUBLIC

*) Strana 6 / Page 6

¹⁰⁰ Zdroj: <http://portal.mpsv.cz>

16. POSLEDNÍ BYDLIŠTĚ V CIZINĚ / LAST RESIDENCE ABROAD

ULICE / STREET Č. / No.
 MĚSTO / TOWN PSČ / POST CODE
 STÁT (kód) / COUNTRY (code)*

17. PŘEDCHOZÍ POBYT NA ÚZEMÍ DELŠÍ NEŽ 3 MĚSICE /

PREVIOUS STAY IN THE CZECH REPUBLIC LONGER THAN 3 MONTHS

POBYT OD / STAY FROM DO/TILL
 DŮVOD A MÍSTO POBYTU / PURPOSE AND PLACE OF STAY

18. ADRESA MÍSTA POBYTU NA ÚZEMÍ / RESIDENCE ADDRESS IN THE CZECH REPUBLIC

ULICE / STREET Č. / No.
 MĚSTO / TOWN PSČ / POST CODE

19. ADRESA PRO DORUČOVÁNÍ, JE-LI ODLIŠNÁ OD MÍSTA POBYTU /

DELIVERY ADDRESS IF DIFFERENT FROM RESIDENCE ADDRESS

ULICE / STREET Č. / No.
 MĚSTO / TOWN PSČ / POST CODE

20. DEN VSTUPU NA ÚZEMÍ / DATE OF ARRIVAL TO THE CZECH REPUBLIC

21. ČÍSLO CESTOVNÍHO DOKLADU / TRAVEL DOCUMENT NUMBER

STÁT (kód) / COUNTRY (code)*

22. PLATNOST CESTOVNÍHO DOKLADU / TRAVEL DOCUMENT VALID UNTIL

23. MANŽEL(KA) / SPOUSE

PŘÍJMENÍ / SURNAME
 OSTATNÍ JMÉNA / OTHER NAMES

DŘÍVĚJŠÍ PŘÍJMENÍ / PREVIOUS SURNAME

JMÉNO(A) / FIRST NAME(S) STÁTNÍ OBČANSTVÍ (kód) / NATIONALITY (code)* DATUM NAROZENÍ / DATE OF BIRTH STÁT NAROZENÍ (KÓD) / COUNTRY OF BIRTH (CODE)* MÍSTO NAROZENÍ / PLACE OF BIRTH POVOLÁNÍ / OCCUPATION

BYDLIŠTĚ / RESIDENCE ADDRESS

ULICE / STREET Č. / No.
 MĚSTO / TOWN PSČ / POST CODE

STÁT (kód) / COUNTRY (code)*

24. DĚTI / CHILDREN

	PŘÍJMENÍ A OSTATNÍ JMÉNA / SURNAME AND OTHER NAMES	JMÉNO(A) / FIRST NAME(S)	STÁTNÍ OBČANSTVÍ (KÓD) / NATIONALITY (CODE)*
1.	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
2.	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
3.	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
4.	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

29.

POUČENÍ PRO ŽADATELE / INSTRUCTIONS FOR APPLICANTS

1. Údaje v žádosti musí být vyplněny strojem nebo hůlkovým písmem v českém jazyce. V případě nedostatku místa v příslušných rubrikách uveďte údaje na zvláštní přílohu.
2. Práva a povinnosti cizinců, spojená s pobytem na území ČR jsou upraveny zákonem č. 325/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Řízení o žádosti je zahájeno dnem, kdy došlo k výměně a místně příslušnému správnímu orgánu. Řízení je upraveno zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád.
3. Osobní údaje cizince jsou zpracovávány službou cizinecké a pohraniční policie pro účely řízení dle zákona č. 325/1999 Sb., a ve stanovených případech Ministerstvem vnitra v souladu se zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů. Rozsah osobních údajů, který je cizinec povinen uvést v žádosti dle zákona č. 325/1999 Sb., stanoví § 70 odst. 4 téhož zákona. Dle § 159 odst. 1 a 2 zákona č. 325/1999 Sb. lze osobní údaje cizince poskytnout cizinci samostatně a dále tomu, kdo je potřebuje k plnění úkolů stanovených zákonem. Cizinec je oprávněn, pokud zjeví nebo se domnívá, že orgán služby cizinecké a pohraniční policie nebo Ministerstvo vnitra zpracovává jeho osobní údaje v rozporu se zákonem č. 101/2000 Sb., požadovat od tohoto orgánu vyvěření případně odebrání vzniklého stavu (zejména provedení opravy, doplnění nebo likvidaci osobních údajů). V případě, že nebude tomuto požadavku vyhověno, má cizinec právo obrátit se přímo na Úřad pro ochranu osobních údajů. Dle § 21 odst. 4 zákona č. 101/2000 Sb. je cizinec oprávněn obrátit se v uvedené věci na Úřad pro ochranu osobních údajů i přímo.

1. The answers in this application form must be typed or written in block letters in Czech. If there is not enough space for any answer, please enclose an additional sheet of paper.
2. The rights and duties of aliens residing in the Czech Republic are defined in Act No. 325/1999 regulating the residence of aliens in the Czech Republic and amending certain related acts as amended. The proceedings are deemed to be initiated on the date of delivery of the application to the competent authority. The proceeding is regulated by the Code of Administrative Procedure (Act No. 500/2004).
3. Personal data of aliens are processed by the Alien and Border Police for the purposes of proceedings in terms of Act No. 325/1999 and, in specified cases, by the Ministry of the Interior in compliance with Act No. 101/2000 regulating the protection of personal data as amended. The range of personal data to be disclosed in this application is defined in Section 70, paragraph 4 of Act No. 325/1999. According to Section 159, paragraphs 1 and 2 of Act No. 325/1999, an alien's personal data may be released to the alien himself/herself and to authorities that require them for the purpose of tasks set by law. If the alien finds or believes that the processing of his/her personal data by the Alien and Border Police or by the Ministry of the Interior is inconsistent with Act No. 101/2000, he/she is entitled to request the processing authority to explain or to rectify the situation (in particular to correct, add or destroy personal data). If the processing authority fails to comply with such request, the alien is entitled to seek the assistance of the Personal Data Protection Office. The alien may directly contact the Personal Data Protection Office with reference to Section 21, paragraph 4 of Act No. 101/2000.

Šlym podpisem potvrzuj úplnost a pravdivost uvedených údajů v žádosti.
I declare that I have answered all questions in this application fully and truthfully.

Místo / Place Dne / Date Podpis / Signature

30.

Žádost přijata a podle dokladů ověřit /
Application received and documentation checked by:

Místo / Place Dne / Date
Razítko a podpis /
Stamp and Signature

31.

Průkaz o povolení k pobytu pro cizince předal / Resident Alien Card issued by:

Místo / Place Dne / Date

Razítko a podpis vydávajícího /
Stamp and Signature of Issuing Authority

32.

Převzetí Průkazu o povolení k pobytu č.: pro cizince /
Resident Alien Permit Card No. received by

Místo / Place Dne / Date

Podpis / Signature

33.

Úřední záznamy / For office use only:

KOLKOVÁ
ZNÁMKA /
REVENUE
STAMP

6. Příloha - Vzor záznamu k projednání záměru zaměstnávat cizince (podává zaměstnavatel)¹⁰¹

Z á z n a m

o projednání záměru zaměstnavatele přijmout na volná pracovní místa zaměstnance ze zahraničí
(§ 86 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů)

Zaměstnavatel

Název :		IČ:
Sídlo /adresa - okres, obec, ulice, číslo, PSČ/:		Rodné číslo ¹⁾ :
Odpovědný pracovník:	Telefon:	Fax:
		E-mail:

Specifikace volných pracovních míst zaměstnavatele

Název požadované profese dle CZ-ISCO ²⁾	Číslo CZ-ISCO ²⁾	Zatřazení dle CZ-NACE ³⁾	Požadovaná kvalifikace dle KKOV ⁴⁾	Predpokládaná doba zaměstnání		Počet osob ciz ⁵⁾
				od	do	
1	2	3	4	5	6	7
Cellkem						

Místo výkonu práce (adresa):
Odůvodnění žádosti:

Datum: Razítko zaměstnavatele:

Podpis odpovědného pracovníka:

Záznamy a údaje krajské pobočky ÚP ČR v

Ordnění přijato dne:
Projednání záměru vyřizuje (jméno, příjmení a podpis) :

¹⁰¹ Zdroj: <http://portal.mpsv.cz>

Záznam o projednání záměru zaměstnavatele:

Datum projednání.....

Podpis odpovědného pracovníka právnické nebo fyzické osoby v ČR

Podpis odpovědného pracovníka krajské pobočky ÚP ČR v

Vyvedlivky:

- 1/ vyplňuje pouze fyzická osoba, která nepodniká
- 2/ CZ-ISCO = Klasifikace zaměstnání - uvede se název a číslo vykonávané profese (přehled klasifikace zaměstnání uveden na internetových stránkách www.czso.cz - klasifikace¹⁾)
- 3/ CZ-NACE = Odvětvová klasifikace ekonomických činností (přehled klasifikace ekonomických činností uveden na internetových stránkách www.czso.cz - klasifikace²⁾)
- 4/ KKV = Klasifikace křesťanových oborů vzdělání (přehled klasifikace uveden na internetových stránkách www.czso.cz - klasifikace - KKV-
konstrukce KKV³⁾),
- 5/ celkem, z toho ženy

Upozornění:

Správní řízení o vydání povolení k zaměstnání cizince může být zahájeno až po předložení žádosti cizince o povolení k zaměstnání.

Žádost o povolení k zaměstnání (podává cizinec)

ŽÁDOST CIZINCE o povolení k zaměstnání¹⁾ – o prodloužení povolení zaměstnání¹⁾ na území České republiky

Místo pro nalepení
fotografie²⁾:

Fotografie (ne starší 2 let)	Registrační číslo krajské pobočky ÚP ČR v.....:	
	Vypíšte čitelně v češtině nebo označte: ☒	
	Příjmení:	
	Jméno:	
Datum narození:		Pohlaví ³⁾ : muž ☐ žena ☐
Rodné číslo ⁴⁾ :		Místo narození:
Státní občanství:		Nevyšší dosažené vzdělání (dle KKOV ⁵⁾):
Adresa v zemi trvalého pobytu (stát, okres, obec, ulice, číslo, PSČ):		
Číslo cestovního dokladu:		Název orgánu, který cestovní doklad vydal:
Adresa pro doručování zásilek:		

Žádám o povolení k zaměstnání v ČR oddo
v profesi CZ-ISCO⁶⁾
číselný kód CZ-ISCO⁶⁾
zařazení dle CZ-NACE⁷⁾
vzdělání požadované pro výkon povolání (KKOV⁵⁾

u zaměstnavatele¹⁾ - u právnické nebo fyzické osoby, která uzavřela smlouvu se zahraničním subjektem¹⁾:

Zaměstnavatel – název :	IC: Rodné číslo ⁸⁾ :
Sídlo zaměstnavatele (adresa - stát, okres, obec, ulice, číslo, PSČ):	
Název a kontaktní adresa právnické nebo fyzické osoby v ČR (okres, obec, ulice, číslo, PSČ) ⁹⁾ :	IC: Rodné číslo ⁸⁾ :
Místo výkonu práce v ČR (adresa):	
Název a kontaktní adresa uživatele (okres, obec, ulice, číslo, PSČ) ¹⁰⁾	IC: Rodné číslo ⁸⁾ :

Jedná se o první zaměstnání na území ČR ano ne

Datum: Podpis žadatele:

Přílohy :

- 1) vyjádření tuzemského zaměstnavatele, že cizince zaměstná,
- 2) fotokopie stránky cestovního dokladu obsahující základní identifikační údaje cizince, která po ověření údajů bude vrácena předkladateli,
- 3) doklad o profesní způsobilosti pro obor, ve kterém bude cizinec na území ČR pracovat,
- 4) další doklady, pokud to vyplývá z charakteru zaměstnání,
- 5) kopie kontraktu^{10/},
- 6) kopie dokladu opravňující subjekt hospodářské činnosti k provádění činnosti, které jsou předmětem kontraktu^{11/},
- 7) pracovní smlouva uzavřená se zahraničním zaměstnavatelem^{11/}.

V případě, že se jedná o prodloužení povolení k zaměstnání, žadatel předkládá pouze přílohy uvedené pod bodem 1) a 2).

Přílohy vystavené v cizích jazycích se předkládají v originálním znění nebo jejich úředně ověřených kopiích spolu s jejich úředně ověřenými překlady do českého jazyka.

Záznamy a údaje krajské pobočky ÚP ČR v

Žádost přijata dne:	Jedná se o zaměstnání podle zákona č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů podle^{12/} § 92 odst. 1, § 94 odst. 1, § 95 odst. 1, § 95 odst. 4, § 96; § 97 písm. a), § 97 písm. b), § 97 písm. c), § 97 písm. d), § 97 písm. e), § 97 písm. f),
Žádost vyřizuje (jméno, příjmení a podpis):	
Datum vyřízení:	

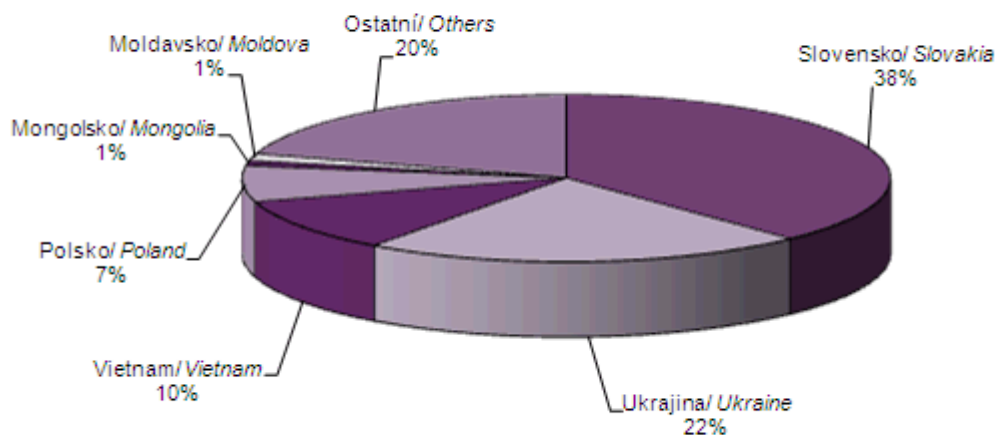
Vysvětlivky:

- 1/ platně označte zaškrtnutím.
- 2/ kořková známka se nalepi na tuto žádost pouze spodním dílem bez oddělení horního dílu (při podání žádosti o povolení k zaměstnání činí poplatek 500,- Kč, při podání žádosti o prodloužení povolení k zaměstnání činí poplatek 250,- Kč).
- 3/ správný údaj označte x
- 4/ vyplňuje se, pokud je rodné číslo přiděleno.
- 5/ KKOV = Klasifikace kmenových oborů vzdělání (přehled klasifikace uveden na internetových stránkách „www.czso.cz - klasifikace - KKOV-konstrukce KKOV“).
- 6/ CZ-ISCO =Klasifikace zaměstnání - uveďte se název a číslo vykonávané profese (přehled klasifikace uveden na internetových stránkách „www.czso.cz - klasifikace“).
- 7/ CZ-NACE = Klasifikace ekonomických činností (přehled klasifikace uveden na internetových stránkách „www.czso.cz - klasifikace“).
- 8/ vyplňuje se v případě, že se jedná o fyzickou osobu, která nepodniká,
- 9/ vyplňuje se v případě realizace smlouvy,
- 10/ vyplňuje se v případě dočasného přidělení zaměstnance agentury práce k výkonu práce u uživatele.
- 11/ příkládá se pouze u žadatelů, kteří jsou vysíláni na základě kontraktu k výkonu práce na území ČR; kopie kontraktu a kopie dokladu subjektu hospodářské činnosti pouze v jednom výtisku budou součástí všech žádostí, vztahujících se k příslušnému kontraktu,
- 12/ krajská pobočka ÚP ČR označí typ zaměstnání.

7. Zaměstnávání zahraničních osob¹⁰²

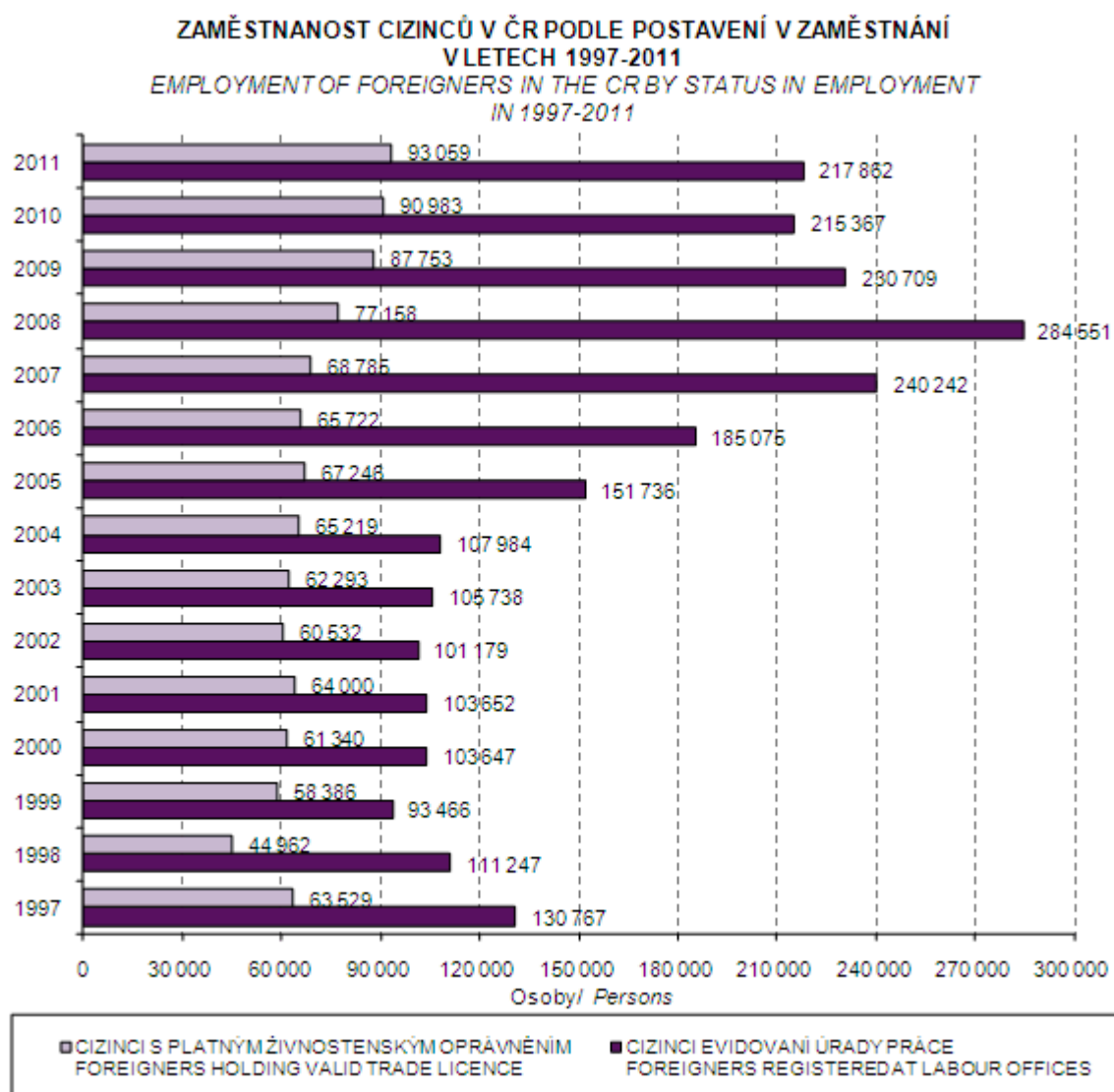
Zaměstnanost cizinců v oblastech, krajích a okresech (stav k 31. 12.)						
Employment of foreigners: by areas, regions and districts as at 31 December						
Pramen: MPSV ČR, MPO ČR			Source: MLSA CR, MIT CR			
Oblast, kraj, okres Area, region, district	2010			2011		
	Zaměstnaní cizinci celkem Employed foreigners, total	v tom		Zaměstnaní cizinci celkem Employed foreigners, total	v tom	
		evidováni na úřadech práce Registered at labour offices	s platným živnostenským oprávněním Holding valid trade licence		evidováni na úřadech práce Registered at labour offices	s platným živnostenským oprávněním Holding valid trade licence
ČESKÁ REPUBLIKA CZECH REPUBLIC	306 350	215 367	90 983	310 921	217 862	93 059
Hlavní město Praha	100 537	76 643	23 894	110 555	82 118	28 437
Středočeský kraj	42 926	31 560	11 366	42 543	31 420	11 123
Jihočeský kraj	10 558	6 727	3 831	10 814	7 087	3 727
Plzeňský kraj	21 809	12 902	8 907	20 815	13 304	7 511
Domažlice	1 218	532	686	1 340	634	706
Klatovy	1 451	976	475	1 537	1 070	467
Plzeň-jih	1 093	569	524	1 295	807	488
Plzeň-město	13 075	7 921	5 154	11 795	7 778	4 017
Plzeň-sever	1 255	970	285	1 124	878	246
Rokycany	1 452	915	537	1 451	1 000	451
Tachov	2 265	1 019	1 246	2 273	1 137	1 136
Karlovarský kraj	9 728	3 703	6 025	9 498	3 759	5 739
Ústecký kraj	14 434	6 561	7 873	14 374	6 834	7 540
Liberecký kraj	11 601	7 889	3 712	11 587	8 159	3 428
Královéhradecký kraj	11 906	8 530	3 376	11 559	8 270	3 289
Pardubický kraj	11 670	8 873	2 797	11 258	8 648	2 610
Kraj Vysočina	5 854	3 611	2 243	5 809	3 717	2 092
Jihomoravský kraj	34 316	26 398	7 918	29 207	20 205	9 002
Olomoucký kraj	5 670	3 573	2 097	6 043	3 874	2 169
Zlínský kraj	7 156	5 232	1 924	7 431	5 450	1 981
Moravskoslezský kraj	18 185	13 165	5 020	19 428	15 017	4 411

ZAMĚSTNANÍ CIZINCI PODLE ST. OBČANSTVÍ K 31. 12. 2011
EMPLOYED FOREIGNERS, TOTAL BY CITIZENSHIP AS AT 31 DECEMBER 2011

¹⁰² Zdroj: Český statistický úřad

8. Příloha - podnikání zahraničních osob¹⁰³

¹⁰³ Zdroj: Český statistický úřad

9. Příloha – Cizinci s živnostenským oprávněním na území ČR¹⁰⁴

Cizinci s platným živnostenským oprávněním - občané států EU27; 1996-2011 (stav k 31. 12.)

Foreigners holding valid trade licence of citizens of EU27 member states; 1996-2011 (31 December)

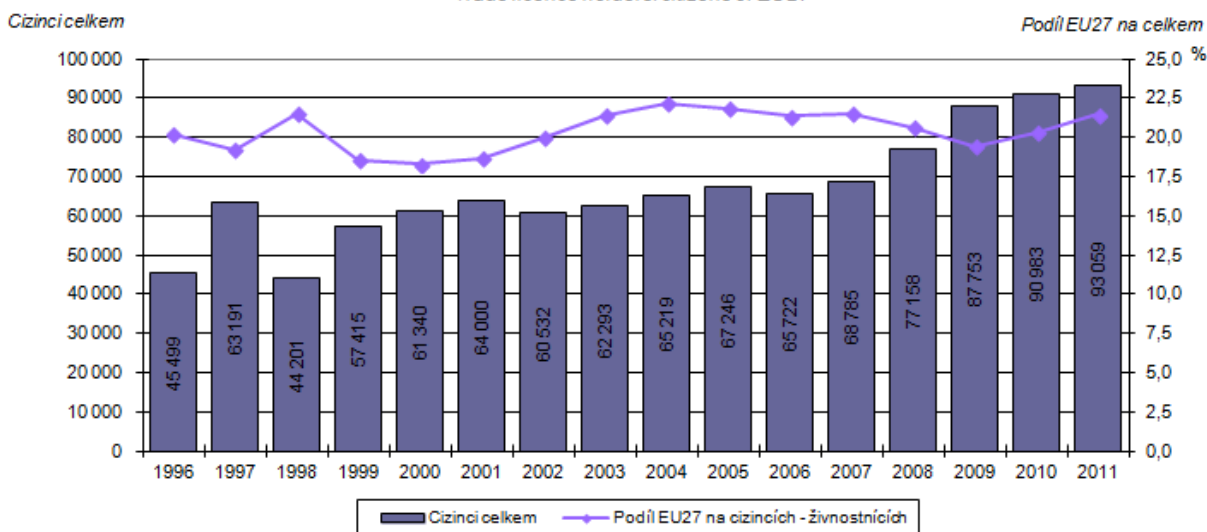
Pramen: MPO ČR

Země	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
<i>Cizinci celkem</i>	45 499	63 191	44 201	57 415	61 340	64 000	60 532	62 293	65 219	67 246	65 722	68 785	77 158	87 753	90 983	93 059
Celkem EU 27	9 196	12 143	9 521	10 665	11 224	11 951	12 082	13 337	14 437	14 705	14 020	14 788	15 896	17 022	18 476	19 952
Podíl EU na cizincích s ŽO, celkem v %	20,2	19,2	21,5	18,6	18,3	18,7	20,0	21,4	22,1	21,9	21,3	21,5	20,6	19,4	20,3	21,4
<i>v tom:</i>																
Belgie	37	51	45	43	39	46	47	49	46	52	51	57	70	76	84	93
Bulharsko	334	672	734	1 104	1 174	1 123	1 004	1 092	1 113	1 091	906	926	958	977	1 035	1 141
Dánsko	12	14	8	12	15	16	17	16	20	20	24	27	30	34	36	38
Estonsko	2	3	4	5	6	6	6	8	8	7	7	6	6	10	12	15
Finsko	6	7	6	5	8	9	12	13	19	19	18	17	17	18	20	58
Francie	74	230	90	102	110	132	137	143	160	176	176	196	225	258	299	328
Irsko	4	7	7	13	11	12	19	25	31	39	42	50	55	65	83	93
Itálie	185	239	204	243	263	303	307	334	351	387	364	396	423	455	498	529
Kypr	7	8	6	6	6	8	8	10	12	12	10	11	10	12	15	16
Litva	6	11	7	17	19	21	21	18	38	66	92	114	136	157	140	151
Lotyšsko	5	7	10	15	13	10	10	12	16	31	33	53	57	56	52	71
Lucembursko	5	5	1	3	2	2	2	2	2	3	3	2	2	2	3	3
Maďarsko	105	121	84	85	89	99	98	104	109	109	100	102	106	115	121	124
Malta	1	1	1	1	1	2	2	2	2	4	5	5	6	7	7	6
Německo	1 238	1 410	761	799	837	940	949	1 005	1 103	1 164	1 200	1 261	1 361	1 426	1 527	1 636
Nizozemsko	90	118	87	95	100	124	127	125	132	141	137	145	157	178	205	222
Polsko	667	878	797	940	1 033	1 051	1 081	1 126	1 251	1 294	1 238	1 289	1 364	1 450	1 608	1 712
Portugalsko	1	1	1	1	1	1	1	1	2	3	8	10	11	13	16	21
Rakousko	236	413	200	215	206	248	250	258	268	282	287	312	347	365	389	410
Rumunsko	61	82	99	155	182	178	186	188	208	217	213	225	271	319	354	445
Řecko	65	89	70	82	94	109	117	131	137	143	131	131	130	133	145	153
Slovensko	5 869	7 493	6 017	6 371	6 670	7 051	7 175	8 123	8 757	8 719	8 282	8 684	9 255	9 865	10 681	11 406
Slovinsko	12	15	18	28	30	33	32	30	31	32	24	29	31	33	36	43
Spojené království	139	215	220	274	264	364	406	450	537	591	578	642	760	866	955	1 064
Španělsko	14	20	20	24	23	25	27	28	36	50	48	52	62	81	103	118
Švédsko	21	33	24	27	28	38	41	44	48	53	43	46	46	51	52	56
<i>Ostatní cizinci (mimo EU)</i>	<i>36 303</i>	<i>51 048</i>	<i>34 680</i>	<i>46 750</i>	<i>50 116</i>	<i>52 049</i>	<i>48 450</i>	<i>48 956</i>	<i>50 782</i>	<i>52 541</i>	<i>51 702</i>	<i>53 997</i>	<i>61 262</i>	<i>70 731</i>	<i>72 507</i>	<i>73 107</i>

CIZINCI S ŽIVNOSTENSKÝM OPRAVNĚNÍM PODLE ST. OBČANSTVÍ

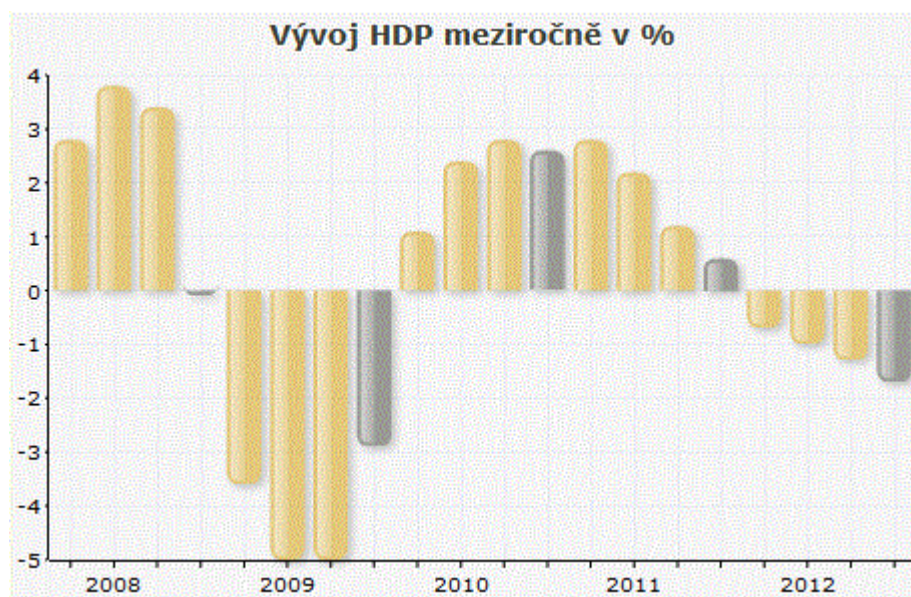
Cizinci - živnostníci - občané států EU27; 1996-2011 (stav k 31. 12.)

Trade licence holders: citizens of EU27

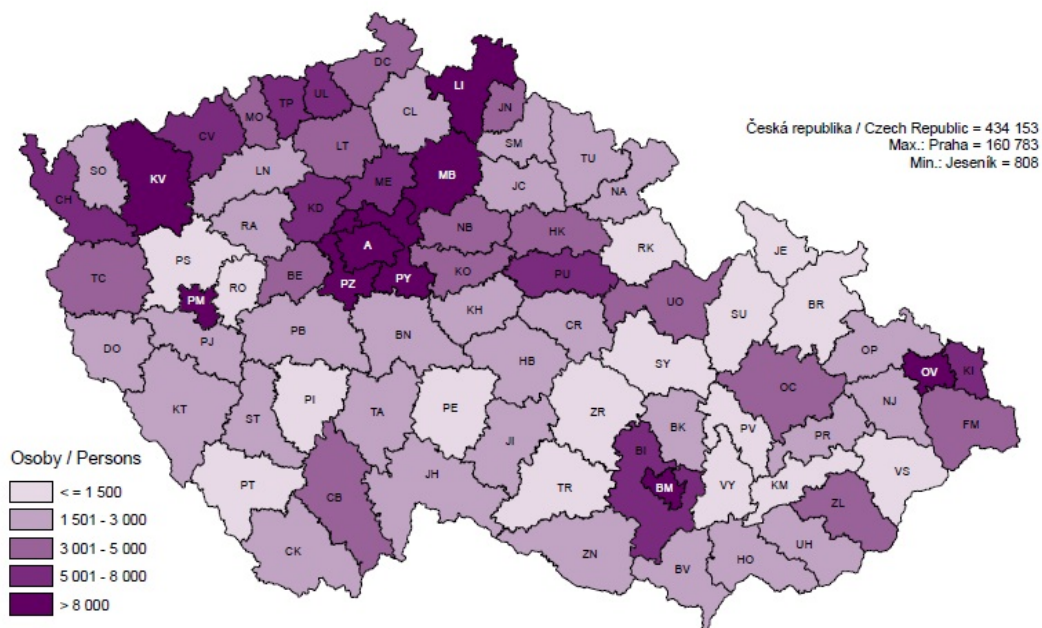
¹⁰⁴ Zdroj: Český statistický úřad

10. Příloha – Vývoj hrubého domácího produktu ČR v letech 2008 - 2012 ¹⁰⁵

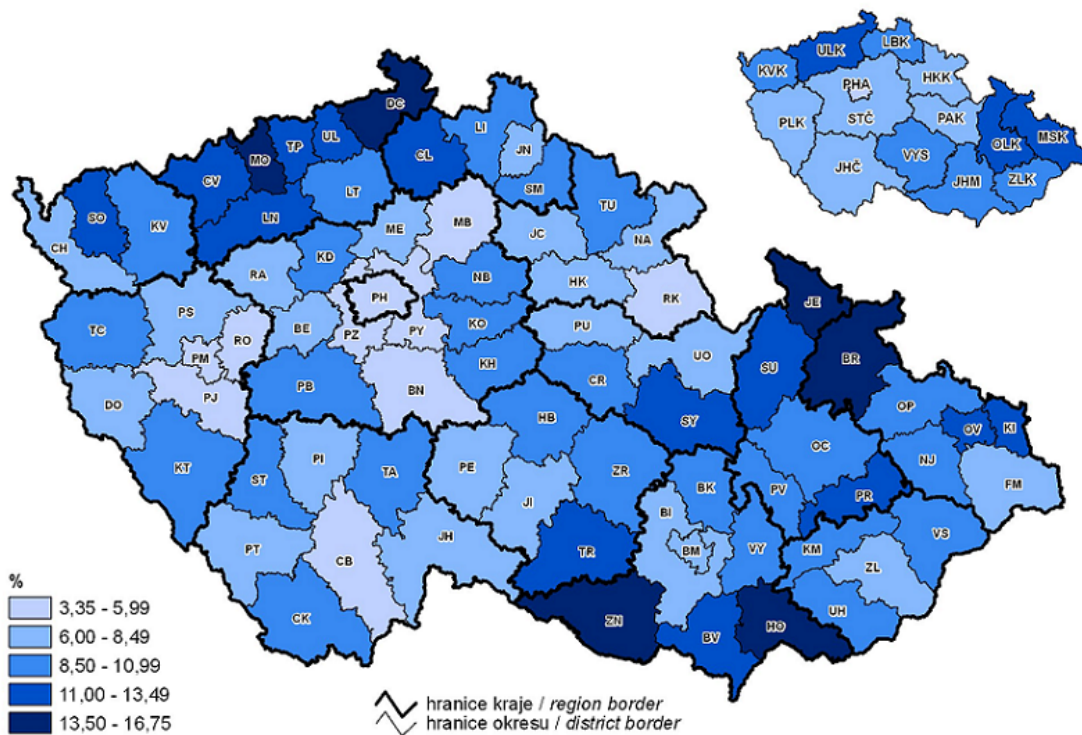

¹⁰⁵ Zdroj: Český statistický úřad

11. Příloha – rozmístění cizinců na území ČR k 31. 12. 2011 ¹⁰⁶

12. Příloha – míra nezaměstnanosti na území ČR k 31. 12. 2011

¹⁰⁶ Zdroj: Český statistický úřad